

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Infokorralduse õppekava

Piibe Koemets

Elanike infokanalite eelistused teabe saamiseks Elva valla näitel

Lõputöö

Juhendaja: Maris Männiste, MA

Tartu 2021

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILINE RAAMISTIK	6
1.1 Infokanal	6
1.1.1 Kohalikus omavalitsuses teabe jagamine	7
1.1.2 Kohaliku omavalitsuse infokanalite uuringud maailmas	8
1.2 Infovajadus	10
1.3 Elva vald teabe jagajana	11
1.3.1 Elva valla kasutatavad infokanalid	12
2. MEETOD JA VALIM	16
2.1 Meetod	16
2.1.1 Andmete analüüs	18
2.2 Valim	18
3. TULEMUSED	20
3.1 Küsitlusele vastajate jagunemine piirkondade ja vanuse järgi	20
3.2 Infokanalite analüüs	21
3.3 Elanike infokanalite eelistused elektroonilise kanali ja paber kandja vahel	23
3.4 Infokanalite eelistuste järjekord elanike poolt	24
3.5 Elanike infokanalite eelistused eri piirkondades ja vanusegruppides	25
3.6 Elanike kaasamine valla tegevustesse	27
3.7 Elanike rahulolu infokanalite osas	29
3.8 Elva valla piirkondade Facebooki grupid	30
4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	32
KOKKUVÕTE	38
SUMMARY	40
KASUTATUD KIRJANDUS	42
LISAD	46
Lisa 1. Küsimustik valla elanikele	46
Lisa 2. Intervjuu kava kommunikatsioonijuhiga	52
Lisa 3. Intervjuu kava vallasekretäriiga	53
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	54

SISSEJUHATUS

“Infot nagu on, aga keegi ikka midagi ei tea. Mida siis teha?”

(Elva valla arengukava 2019–2025)

Elame infoühiskonnas, kus inimesed on info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga (edaspidi IKT) harjunud. Elu ilma IKT vahendite kasutamiset ei kujuta enam ette pea mitte keegi. Eestis on loomisel digiühiskonna arengukava 2030, mis lähtub pikaajalisest eesmärgist, et avatud teenused on kvaliteetsed, etteaimatavad ja kättesaadavad igas piirkonnas, tagades nii inimeste põhiõigused (Majandus-..., 2021). Inimesed ootavad häid teenuseid nii riigilt kui ka oma elukoha kohalikul omavalitsuselt.

2017. aastal toimus kohaliku omavalitsuse haldusreform, mille eesmärk oli moodustada suuremad omavalitsused selleks, et osutada paremaid avalikke teenuseid oma valla ja linna elanikele (Haldusreformi..., i.a). Kohaliku omavalitsuse (KOV) tegevuspõhimõte on kohalike asjade iseotsustamine (Mäeltsemees jt, 2015). Eestis on ühetasandiline omavalitsussüsteem, mille eesmärk on täita ülesandeid elanikule kõige lähemal asuval avaliku halduse tasandil (Mäeltsemees jt, 2015). Haldusreformist on möödunud üle kolme aasta, selle aasta sügiseni kestab ühinenud valdade esimene valitsemisaeg. Üks viisidest, kuidas kohalik omavalitsus oma ülesandeid täidab, on elanikele asjakohase teabe jagamine. Tänapäevaks on omavalitsustel välja kujunenud info jagamise kanalid, mille põhjal saab hinnata ligipääsu teabele. Käesolevas töös on kesksel kohal Elva valla eri piirkondade elanike informatsiooni saamine peale omavalitsuste ühinemist, kuna informatsioon on oluline elanikele oma igapäevaelu korraldamiseks.

Tänapäevases infoühiskonnas on oluline, et teabe jagamisel arvestataks infokanalite valikul ka nendega, kes ei kasuta IKT vahendeid. Infokanalina on kohalikes omavalitsustes tihti kasutusel elektrooniliste kanalite kõrval paberkanalil infoleht. Kõuts-Klemm (2020) kirjutab, et omavalitsuste infolehed püüavad sidustada kogukonda, olla kogukonnale kroonika, avaldades

persoonilugusid ning harida inimesi laiendades nende silmaringi. Vajadus infolehtede järele on Kõuts-Klemmi (2020) sõnul suurem just seal, kus kohalikud maakonnalehed ja regionaalsed ajakirjandusväljaanded on nõrgemad või puuduvad. Infoleht on tihti sellist tüüpi infokandja, kuhu on koondunud info, mida peab kohalik omavalitsus seadusest lähtuvalt avaldama, aga selles jagatakse teavet ka kohaliku elu, ürituste jms kohta. Samas on traditsioonilisemate kanalite, nagu kohaliku omavalitsuse veebileht ja infoleht, kõrvale tekkinud mitmeid uusi võimalusi info edastamiseks nagu näiteks Elva vallas äpp või Instagrami konto. Puudub aga selge ülevaade sellest, milliseid infokanaleid eelistavad vallaelanikud ja kas paberkanalil valla infoleht on elanikele enam vajalik.

Minu teada ei ole Eestis viimase viie aasta jooksul valla- ja linnaelanike infokanalite kasutamisest lõputööd kirjutatud. Viktoria Pankratjeva (2018) on kirjutanud oma lõputöö teemal „Kodanike kaasamine kohaliku omavalitsuse otsustusprotsessi Narvas”, mis käsitleb kaasamise erinevaid vorme ja vahendeid. Kuid töö ei anna ülevaadet elanike kaasamiseks kasutatavatest infokanalitest, sh sotsiaalmeediakanalitest. Samas toob töö välja vajaduse luua Eestis ühtseid veebiruume kodanikega suhtlemiseks.

Eelpool kirjeldatust lähtuvalt on minu töö eesmärk selgitada välja Elva valla elanike eelistatud infokanalid teabe saamiseks. Täpsemalt soovin välja tuua, millised on kolm põhilist infokanalit, mida valla elanikud kõige enam eelistavad, millise valdkonna informatsiooni oodatakse kõige enam ning kuidas ollakse rahul erinevate infokanalite teabega. Samuti annan ülevaate, milline on Elva valla oluliste infokanalite edaspidine perspektiiv. Töös keskendun kogu Elva valla elanikele. Kasutan andmete kogumiseks ankeetküsitlust ja kahe vallavalitsuse töötajaga tehtud intervjuusid.

Eesmärgi saavutamiseks olen püstitanud järgmised uurimisküsimused:

1. Milliseid infokanaleid eelistavad Elva valla elanikud valla tegevusega seotud teabe saamiseks?
  - a) Milliseid sotsiaalmeediakanaleid Elva valla elanikud peamiselt kasutavad?
  - b) Millised aspektid on elanike jaoks erinevates infokanalites teabe jagamise puhul olulised?
2. Millise valdkonna teavet vallaelanik peamiselt Elva valla infokanalitest otsib?
  - a) Millise teabe saamiseks esitatakse teabenõue?
3. Millised on arenguvõimalused teabe jagamisel Elva vallas?

Uurimistöö koosneb neljast peatükist. Töö esimeses, teoreetilises peatükis, annan ülevaate mõistetest infokanal, infovajadus, avalik teave ja kohalik omavalitsus. Kirjeldan, millised olid Elva valla infokanalid ühinemise hetkel ja millised uued suunad võeti ühinemislepinguga. Samuti kirjutan kohalike omavalitsuste kohta tehtud teadusuuringutest mujal maailmas. Teises peatükis annan ülevaate meetodist ja valimist, sh põhjendan meetodi valikut.

Töö kolmas peatükk on empiiriliste tulemuste analüüs. Selles peatükis annan ülevaate küsimustikule vastajatest ja nende kasutatavatest infokanalitest ning nende kanalite eelistustest. Ühtlasi toon välja elanike infokanalite kolm peamist eelistust. Seejärel vaatlen, kas infot soovitakse saada elektroonilistest infokanalitest või eelistatakse lugeda paber kandjat. Samuti analüüsin, milline on valla elanike rahulolu infokanalite osas ja kas sotsiaalmeediapostitused kaasavad elanikke valla tegevustesse. Annan ülevaate, milliste Elva valla piirkondade Facebooki gruppidega on elanikud veel liitunud. Uurimistöö neljas peatükk sisaldab järeldusi ja diskussiooni. Selles peatükis esitan kokkuvõtvalt analüüsi tulemused ja nende tõlgendused, mille kaudu annan uurimusküsimustele vastused. Töö lõpetan kokkuvõttega, mis annab lühiülevaate kogu tööst ning millele järgneb ingliskeelne kokkuvõte ja kasutatud kirjanduse loetelu. Lisades on küsimustik ja intervjuude kavad.

Siinkohal soovin tänada oma juhendajat Maris Männistet asjakohaste nõuannete ning heade tähelepanekute eest töö valmimisel. Tänan intervjueeritavaid ja küsitluses osalejaid, ilma kelleleta ei oleks ma seda tööd saanud kirjutada.

1. TEOREETILINE RAAMISTIK

Teoreetilises raamistikus annan ülevaate infokanali mõistest ja selle olulisusest infoühiskonnas. Samuti selgitan, miks on just kohalikele omavalitsusele infokanalid vajalikud ja osaliselt kohustuslikud teabe jagamisel, sh kirjutan lahti avaliku teabe laiemal tähenduse kohaliku omavalitsuse kontekstis. Kirjeldan Euroopa kohalike omavalitsuste uuringuid ja millised on inimeste infovajadused teoreetilistest lähtekohtadest vaadatuna.

1.1 Infokanal

Infokanal (*information channel*) on elektrooniline meedium ja see on võrreldav internetiga, mille kaudu on võimalik edastada informatsiooni, näiteks e-posti, veebilehtede ja sotsiaalmeediaga (Lee, Law ja Luk, 2015). Infokanal on ka võrguühendusega kanal, mis hõlmab endas näost-näku suhtlemist, suhtlemist posti, telefoni, konverentskõne, teleri, raadio ja muude trükimaterjalide vahendusel (Lee, Law ja Luk, 2015). Erinevate infokanalite valik annab inimestele võimaluse omavahel erineval viisil suhelda ja teavet jagada.

Kohaliku omavalitsuse ja elanike vaheline suhtlus on liikunud suurema digitaliseerituse suunas (Berger, Hertzum ja Schreiber, 2016), mis toob kaasa vajaduse uurida, kas vajalik info jõuab saajani ja mis kanalite kaudu info saajani jõuab. Tänapäevane ja elanike vajadustele vastav teavitustegevus läbi infokanalite loob usaldussuhte elanike ja omavalitsuse vahel (Ettepanekud..., 2017). Omavalitsused on kohustatud kajastama oma veebilehel asutuse tegevust ja avalikustama nende valduses olevat teavet (Avaliku..., 2019). Samuti on Elva valla avatud valitsemise ettepanekutes välja toodud (Ettepanekud..., 2017), et omavalitsuste veebilehed on seetõttu muutunud esmaseks informatsiooni otsimise allikaks.

Infokanalites jagatav teave annab elanikele võimaluse kaasa rääkida ja olla kaasatud. Kaasamine tähendab, et kohalik omavalitsus võimaldab oma elanikel osaleda neile oluliste otsuste tegemisel (Rahandusministeeriumi..., 2017), kuna omavalitsuse otsused mõjutavad nende igapäevaelu korraldamist. Selleks, et kohalikku elanikku saaks otsustusprotsessi kaasata, peab talle olema kättesaadav samasugune teave, mis omavalitsusel.

1.1.1 Kohalikus omavalitsuses teabe jagamine

Kohalik omavalitsus (*local government*) on põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse – valla või linna – demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi (Kohaliku..., 2020).

Samas ei reguleeri Avaliku teabe seadus (ATS) ega Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KOKS) valla avaliku teabe jagamise korraldamist, mil viisil teave elanikeni viia. ATS-s § 9 lg 1 järgi on teabevaldaja kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras (Avaliku..., 2019) ja KOKS-is on teenuste loetelus olulised valdkonnad nt sotsiaal-, kultuur-, spordi- ja noorsootöö, elamu- ja kommunaalmajandus, lasteaiad ja koolid jne, kuid teenusena ei ole välja toodud infokorraldust. Seega saab iga omavalitsus korraldada teabe jagamist vastavalt oma oskustele ja pädevusele, millele viitab ka Riigikontroll oma teavitustegevuste auditis (Omavalitsuste..., 2018). Arvestades seda, et kohalik omavalitsus korraldab iseseisvalt kohalikku elu, vastutab ta teabe parimal viisil edastamise eest elanikele ja valib selleks sobiva strateegia ja infokanalid.

Oluline on selgitada, mis on avalik teave. Avalik teave on avaliku sektori loodud kogu teave (Avaliku..., 2016). Näiteks, kui kohalik omavalitsus on tellinud uuringuid ja analüüse, siis on see avalik teave ja see peab olema avalikult kättesaadav. Samuti on avalik teave omavalitsuse jagatav teave elanike informeerimiseks, nt omavalitsuste koolides ja lasteaedades toimuvast teavitamine. Ka ei ole avalik teave ainult dokument või teave, mis on loodud asutuses või tekib asutuste vahelises suhtluses. Näiteks on eraisiku kiri asutusele ja asutuse kiri eraisikule samuti asutuses talletatud avalik teave, kuigi eraelu kaitseks võib sellele kehtida juurdepääsupiirang (vt AvTS-i § 35 lg 1 p 11– 15) (Avaliku..., 2019). Niisiis ei ole avalik teave alati avalik (osalt kehtivad juurdepääsupiirangud), küll aga on kogu avalik teave seotud avaliku sektoriga (avaliku võimu,

avalike teenuste, eelarveraha kasutamise) (Avaliku..., 2016). Avaliku teabe seaduse üldmääruse järgi ei ole avaliku teabe vastand mitteavalik teave, vaid erateave – erettevõtetele, eraühingutele ja eraisikutele kuuluv teave.

Kuigi avalikul teabel on juriidiline mõiste, on sellel ka laiem tähendus. Näiteks on Riigikontrolli auditis (Omavalitsuste..., 2018) kirjas, et kohaliku omavalitsuse teavitustegevuses on nii kohustuslik kui ka vabatahtlik osa, s.t teatud info jagamine on seadusega kindlaks määratud, kuid selle kõrval avalikustatakse ka teavet, mis ei tulene seadusest, nt ürituste reklaamimine, info teenustest, oma valla tutvustus atraktiivse elupaigana jne. Eelnevast lähtudes käsitlen oma töös avalikku teavet kui kogu teavet, mida kohalik omavalitsus avalikult jagab.

1.1.2 Kohaliku omavalitsuse infokanalite uuringud maailmas

Kohalikud omavalitsused kasutavad info edastamiseks nii traditsioonilisemaid infokanaleid nagu näiteks veebileht või infoleht, aga aina enam kasutavad tänases digiühiskonnas elanikud kohaliku omavalitsusega suhtlemiseks ning info otsimiseks erinevaid sotsiaalmeediakanaleid. Sotsiaalmeediakanal on saanud üheks oluliseks kohalike omavalitsuste info jagamise kanaliks, mille kaudu on võimalik kaasata elanikke valla otsustusprotsessi (Bonson, Royo ja Ratkai, 2017). Metallo, Gesuele, Guillamaon ja Rios (2020) käsitlesid oma uuringutes info jagamist Hispaania ja Itaalia kohalike omavalitsuste näidetel ning nende uuringutest selgus, et suurel hulgal teabe avaldamine sotsiaalmeedia kanalis Facebook ei suurenda avalikkuse huvi. See tähendab, teabe rohkus sotsiaalmeedias ei too kaasa aktiivsemaid vallakodanikke.

Kruzmetra, Bite ja Kronberga (2018) uuringu põhjal selgus, et naaberriigi, Läti vabariigi, elanikud saavad kohalike omavalitsuste teavet sündmuste ja aktuaalsete teemade kohta erinevate infokanalite kaudu. Läti kohalike omavalitsuste pressiteateid loeb 57% vastajatest, eelistuste kanal teabe saamiseks jagunes võrdselt omavalitsuste veebilehtede (50%) ja piirkondlike ajalehtede (50%) vahel (Kruzmetra jt, 2018). Läti omavalitsuste sotsiaalmeediakanaleid jälgib 34% vastajatest, kõige olulisem ning sagedamini kasutatav infokanal on mitteametlik suhtlus suhtlusvõrgustikes sõprade ja tuttavatega (69% vastanutest) (Kruzmetra jt, 2018). Kõige madalam oli info saamine omavalitsustöötajalt (19% vastajatest) (Kruzmetra jt, 2018). Sama uuringu järgi on Läti omavalitsuste veebilehtedelt ja paberkanaliga kaudu teabe saamine jätkuvalt suur. 2021. aastast keelustas Läti seim omavalitsustel välja anda ajalehti, erandiks on otsuseid ja teateid

sisaldavad infobülletäänid (Kond, 2020). Selliselt lõpetatakse olukord, kus poliitikud saaksid teha maksumaksja raha eest enesele reklaami.

Kohalikud omavalitsused püüavad info jagamise teel erinevates infokanalites suurendada elanike kaasamist, kuid nagu näitab Bonson jt (2017) uuring, ei tähenda suur postituste jälgijate arv, et elanikud on automaatselt kaasatud omavalitsuste otsuste protsessi. Kui jälgijatest väike arv lisab meeldimisi ja kommentaare, näitab see elanike vähest osalust ja viitab, et sotsiaalmeedia kaudu peetav dialoog on peamiselt ühesuunaline (Cruickshank ja Hall, 2020). Kindlasti aitab postituse juures atraktiivne foto, video vms, et saada rohkem meeldimisi, kuid pole selge, kas seda saab pidada elanike kaasamiseks (Bonson jt, 2017). Samuti tõi Zavattaro, French ja Mohanty (2015) uuring välja, et positiivse tooniga sotsiaalmeediapostitused soodustavad tõenäoliselt omavalitsuse elanike osalust kohalikus elus. Seega võib öelda, et elanike kaasamiseks läbi sotsiaalmeediakanalite tuleks eelnevalt teha uuringuid, millist infot elanik ootab ja millised sotsiaalmeedia infokanalid on kohaliku omavalitsuse info jagamiseks tõhusamad. Lielpēters'i (2019) Lätis korraldatud uuring toob täiendavalt välja, et aina enam on vaja ühist regulatsiooni digitaalseks suhtluseks ja veebis osalemiseks. Sellele tasub mõelda ka Eestis. Samuti tõi uuring (Lielpēters, 2019) välja vajaduse, et avalikud asutused pööraksid tähelepanu Läti noortele, õpetades neile avaliku halduse ja poliitilise tegevuse põhimõtteid, tagades neile tulevikus omavalitsuste otsustusprotsessides osalemise. Eeltoodud uuringud (Metallo jt, 2020; Lielpēters, 2019) toovad välja veel selle, et oluline ei ole ainult informatsiooni maht, vaid selle sisu ja kvaliteet ning selle jagamine elanike kaasamise eesmärki arvestades.

Sotsiaalmeedia ei ole ainult elanike kaasamiseks, vaid kohalikel omavalitsustel on vajalik sotsiaalmeediakanalites osa võtta ja olla seal, kus on inimesed, et anda informatsiooni ning olla usaldust tekitav omavalitsus. Oluline on usalduse saamine, milleks on vaja kohalikul omavalitsusel luua strateegiaid, et hõlbustada elanikega kahepoolset suhtlust (Bonson jt, 2017). Selleks on oluline valida, milliseid infokanaleid kasutada, et saaks võimaldada kahepoolset suhtlust. Lätis korraldatud uuringus (Kruzmetra jt, 2018) toodi aga ka välja, et kui kohalikes kogukondades hakkavad domineerima elanike mitteametlikud sotsiaalvõrgustikud, siis on olemas risk, et saadaolev teave võib olla puudulik või eksitav.

Oluliste infoandjatena peavad kohalikud omavalitsused arvestama erinevate huvigruppide infovajadusega. Infovajadus on huvirühmadel erinev, nende taust on erinev ja palju sõltub

infovajaja haridustasemest, vanusest, kogemusest jmt näitajatest (Fox jt, 2019). Sageli ei tunne info jagaja hästi oma huvigruppe ja seetõttu ei teata nende vajadusi.

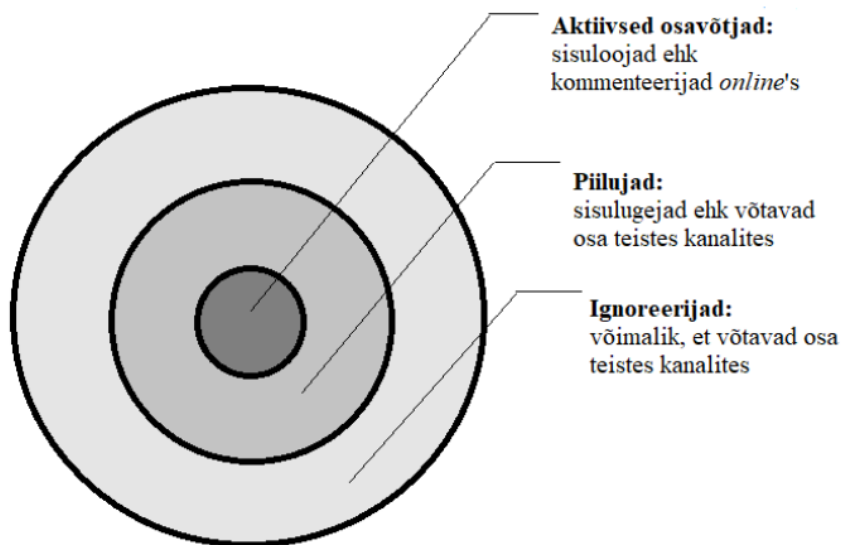
1.2 Infovajadus

Infovajadus (*information needs*) on üks infokäitumise viise, mida Virkus jt (2017) on kirjeldanud kui inimese seisundit, kus ta teadvustab endale, et ei tule enam toime olemasolevate teadmistega kuni uute teadmiste omandamiseni. Täna on oluline teada, kuidas inimesed hangivad ja kasutavad teabe andja poolt jagatavat informatsiooni, ilma milleta ei ole võimalik pakkuda toimivaid infoteenuseid.

Infovajadus võib tekkida juba siis, kui me veel ei tea, mis infot täpselt vajame enda teadmiste, oskuste või kogemuste täiendamiseks. Kui aga oleme saanud lisainformatsiooni arutelude, küsimuste jms kaudu, oskame edaspidi formuleerida täpseid päringuid, mida me enne teha ei saanud. Infovajaduse uuringutes (Zachary jt, 2019) soovitakse teada saada, kuidas üks või teine huvigrupp käitub, kuidas nad saavad informatsiooni, mida nad veel ei tea, enda kasutusse. Inimesed käituvad alateadlikult informatsiooni saamiseks üht- või teistmoodi, mille järel nad saavad vajaliku informatsiooni.

Infokäitumisega saab inimene ennast väljendada, nt sotsiaalmeediakanalites postitusi jälgides ja neid soovi korral kommenteerides. Joonis 1 illustreerib sotsiaalmeediakanalite avalikes aruteludes inimeste infokäitumist, mis põhineb Edelmanni (2017) ja Malineni (2015) informatsiooni põhjal:

- Aktiivsed osavõtjad – aktiivsed kaasrääkijad.
- Piilujad – ei pruugi internetis jälgi jätta, nad on otsustanud protsessi jälgida, kuid mitte sellega tegeleda.
- Ignoreerijad – see rühm on suur, kuna sinna kuulub enamik inimesi, nad on ettevaatlikud veebipõhiste arutamiste ja selle tagajärgede pärast.

Joonis 1. Inimeste osalemine sotsiaalmeediakanalites. (Allikas: Cruickshank ja Hall, 2020)

Joonis 1 annab ülevaate sellest, et sotsiaalmeediakanalites on valdav enamus inimesi väga ettevaatlikud – nad ei võta veebipõhistest vestlustest osa. Sealhulgas on inimesi, kes ei pruugi endast sotsiaalmeedias jälgi jätta, nt kommentaari kirjutamisega või meeldivaks märkimise teel, kuid nad jälgivad sotsiaalmeediakanalites toimuvat. Cruickshank ja Hall (2020) arvavad oma uuringus, et osa nendest inimestest, nt ignoreerijad, saavad tegelikult oma info kätte teistest kanalitest. Sotsiaalmeediakanalites on kõige vähem aktiivseid osavõtjaid, kuid nemad on kõige olulisemad, kuna need inimesed annavad mõnikord tagasisidet.

Kokkuvõttes saab öelda, et kui inimesed ei osale aktiivselt postituste kommenteerimises või postituse meeldivaks märkimisel, on võimalik, et nad on postitust ühel või teisel viisil näinud.

1.3 Elva vald teabe jagajana

Elva vald tekkis haldusreformi käigus kuue väiksema kohaliku omavalitsuse (Elva linn, Konguta vald, Palupera vald, Puhja vald, Rannu vald, Rõngu vald) ühinemisel (Ühinemisleping, 2016). Elva vallas on 01.01.2021 seisuga 14 597 elanikku (Statistikaameti..., i.a) ja Elva valla arengukavas on kirjas (Elva..., 2020), et kogukonna kaasamiseks rakendatakse kaasavat eelarvet ja ühtse inforuumi loomiseks kogu vallas on olemas infoleht, veebileht, ametlik Facebooki leht

“Elva vald” ja aktiivselt toimivad erinevad piirkondlikud Facebooki grupid ning lisaks seadusest (Avaliku..., 2019) tulenevalt on omavalitsusel kasutusel dokumendiregister.

Enne haldusreformi olid Elva vallaks ühinenud omavalitsuste veebilehed erinevad ja tulemus oli ebahühtlane. Elva vald kasutab täna uut teenusteportaali (KOVTP), mis on KOV-ide ühtne sisuhalduse teenusteportaal Eestis. Uus portaal on kindla infoarhitektuuriga ning võimaldab luua liideseid teiste rakenduste ja infosüsteemidega. Veebilehe arhitektuur peab olema kasutajale kergesti mõistetav ja teave hõlpsasti kättesaadav.

Elva vallaks ühinenud valdadel oli enne ühinemist oma infoleht, mida toimetati vallasiseselt elanikuni üks või kaks korda kuus tasuta. Elva linn infolehte välja ei andnud. Ühinemiseelsel ajal leppisid omavalitsused kokku, et loodav Elva vald annab välja vähemalt kaks korda kuus ilmuvat tasuta infolehte, mis toimetatakse kõikidele valla elanikele postkastidesse (Ühinemisleping, 2016).

Samuti ei olnud enne ühinemist ühelgi kuuest ühinenud kohalikust omavalitsusest oma ametlikku Facebooki lehte ega muid interneti teel kasutatavad infokanaleid peale veebilehe. Näiteks Rannu valla, mis on üks kuuest ühinenud endisest omavalitsusest, Facebooki lehte korraldas endine vallavanem oma initsiatiivist. Täna on Elva vallal oma ametlik Facebooki leht, lisaks on kuue omavalitsuse ühinemislepingus kokku lepitud soov jagada teavet elektrooniliste meediakanalite kaudu, mille korraldamine on valla kommunikatsioonijuhi tööülesanne.

1.3.1 Elva valla kasutatavad infokanalid

Ühinemislepingus leppisid ühinevad omavalitsused (Elva linn, Konguta vald, Palupera vald, Puhja vald, Rannu vald, Rõngu vald) (Ühinemisleping, 2016) kokku, et lisaks infolehele jagab uus ühinenud Elva vald teavet ka elektrooniliste kanalite kaudu, kuid lepingus ei täpsustata, milliseid infokanaleid silmas peeti.

Pärast 2017. aastal sõlmitud ühinemislepingut osalesid ühinevad omavalitsused Avatud valitsemise partnerluse (AVP) projektis ning tulemusena valmis vallale avatud valitsemise tegevuskava “Ettepanekud avatud valitsemiseks Elva vallas”. Antud projekt puudutas teabe jagamist elanikele nende paremaks kaasamiseks.

AVP on rahvusvaheline algatus hea riigivalitsemise edendamiseks maailmas (liitunud 78 riiki) (Open..., 2021), mis tähendab võimu teostamist ausalt, läbipaistvalt ja dialoogis kodanikuga (Riigikantselei..., 2021). Eesti ei ole ametlikult AVP-ga ühinenud, kuid e-Riigi Akadeemia on ellu viinud Eestis avatud valitsemise tutvustamiseks ja arendamiseks kaks projekti (E-governance..., 2018), mille tulemusena koostati Elva vallale AVP soovituslik tegevuskava. Elva valla ettepanekute kavas on soovitus luua elanikele võimalused kaasa rääkida kohaliku elu huvipakkuvates küsimustes dialoogi vormis, tõsta veebisuhtluse interaktiivsust valla veebilehel ja kasutades sotsiaalmeediakanaleid (Ettepanekud..., 2017). Seni on omavalitsuste veebilehed olnud kui “infotahvlid” ja võimaldanud elanikul saada infot ühepoolset (Ettepanekud..., 2017). See on üks viisidest, kuidas muuta info liikumist paremaks.

Elva vald kasutab täna teabe edastamiseks ühteteistkümnet infokanalit (vt Tabel 1), enne omavalitsuste haldusreformi oli kasutuses valdavalt neli infokanalit. Teades, et tänapäevase valitsemiskultuuri juurde kuulub kohalike elanike kaasamine otsuste tegemisse, mille üks eeldus on ka teabe jagamine, osutab Elva valla infokanalite loetelu selgelt soovile teavet avalikkusega jagada.

Tabel 1. *Elva valla infokanalid*

INFOKANAL	KASUTAJAD (20.05.2021 seisuga)	INFOKANALI FUNKTSIONAALSUS
1. “Elva valla leht” (paberkandjal infoleht)	Tiraažiga 6550.	Toimetatakse Omniva ja Express postiga igale vallaelanikule postkasti tasuta kaks korda kuus.
2. Elva valla veebileht	Elektrooniliselt kättesaadav igäihele.	Veebilehel on sisselogimise võimalus ID-kaardi või mobiil-IDga, mis annab võimaluse kommenteerimiseks.

		Sisaldab kogu valla informatsiooni, sh kontaktid, taotlused, teemablogid, uudised jms.
3. Facebooki leht "Elva vald" (ametlik)	Jälgijaid 4 947.	Facebooki lehel edastatakse suures osas vallavalitsuse uudiseid. See on Elva valla ametlik Facebooki leht, kuhu on lingitud Facebooki grupid: Elva, Elva vald, Konguta, Märगतud Rõngus, Palupera piirkonna noored, Positiivne Elva, Rannu uudised ja Rõngu.
4. Instagram - "Elva vald"	Jälgijaid 643.	Postitatakse rohkem Elva valla sündmustest pilte ja videoid.
5. Youtube - "Elva vald"	Postituste regulaarseid tellijaid 70.	Edastatakse volikogu istungite ülekanded, Elva valda tutvustavaid jmt videoid.
6. Äpp - "Elva vald"	2 232 kasutajat.	Sisaldab enamikus valla informatsiooni, mis on ka valla veebilehel. Äpiga on teabe kasutamine kiirem ja mugavam, lisaks võimaldab kahepoolset suhtlust. Rakendust on võimalik alla laadida nii Apple kui ka Androidi (5.0 ja vanemad)

		telefonidega.
7. Elva valla Nädalakiri	Elektrooniliselt kättesaadav igäihele.	Koostatakse valla poolt iganädalase vallavalitsuse eelinfo põhjal.
8. Elva vallavalitsuse Uudiskiri	Elektrooniliselt tellitav igäihel e-kirja teel.	Koostatakse ja jagatakse valla poolt vastavalt uudistele.
9. Dokumendiregister	Elektrooniliselt kättesaadav igäihele.	Avalik vaade ja vallaametniku/töötaja vaade.
10. Elva valla üldtelefon	Võimalik helistada igäihel.	Telefoninumber on valla veebilehel.
11. VOLIS	Elektrooniliselt kättesaadav igäihele.	Võimalik jälgida volikogu päevakorda ja istungit reaalsajas.

Allikas: autori koostatud

Lisaks tabelis toodud infokanalitele on elanikul võimalus teabe päringuks teabenõude vormi täitmise kaudu. Teabenõue (*request for information*) on teabenõudja poolt seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks või taaskasutamiseks (Avaliku..., 2019), mis on valla kodulehel kättesaadav.

2. MEETOD JA VALIM

Selles peatükis annan ülevaate lõputöö koostamiseks kasutatud meetodist ning valimi moodustamise põhimõtetest ja uuringu käigust. Töö eesmärk oli välja selgitada Elva valla elanike eelistatud infokanalid teabe saamiseks.

Eesmärgi saavutamiseks olen püstitanud järgmised küsimused:

1. Milliseid infokanaleid eelistavad Elva valla elanikud valla tegevusega seotud teabe saamiseks?
  - c) Milliseid sotsiaalmeediakanaleid Elva valla elanikud peamiselt kasutavad?
  - d) Millised aspektid on elanike jaoks erinevates infokanalites teabe jagamise puhul olulised?
2. Millise valdkonna teavet otsib vallaelanik Elva valla infokanalitest peamiselt?
  - b) Millise teabe saamiseks esitatakse teabenõue?
3. Millised on arenguvõimalused teabe jagamisel Elva vallas?

2.1 Meetod

Selleks, et selgitada välja elanike eelistatud infokanalid, kasutasin töös nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset uurimismeetodit. Valisin elanike eelistuste väljaselgitamiseks ankeetküsitluse, sest see võimaldas lähtuvalt töö eesmärgist koguda andmeid, mida olin plaaninud teada saada. Küsitluse peamine eesmärk oli koguda võimalikult standardiseeritult infot ja seda suure hulga inimeste kohta (Beilmann, 2020). Kasutasin oma uurimistöö küsimuste koostamisel vaid Elva valla kasutatavaid infokanaleid ja küsimustik oli suunatud vastamiseks kogu Elva valla elanikele.

Andmete kogumiseks koostasın küsimustiku. Küsitluse korraldamiseks valisin veebiküsitluse ja paberil täidetava ankeedi. Veebiküsitlust said täita kõik vastajad, kes kasutavad internetiühendusega arvutit, nutiseadmeid vm IKT vahendeid. Paberil täidetav küsitlus oli samuti oluline, sest see andis võimaluse kaasata need vallaelanikud, kes ei kasuta IKT vahendeid informatsiooni saamiseks.

Veebis ja paberil täidetavad küsitlused olid identsed. Küsimuste koostamisel kasutasin suletud ja poolavatud küsimusi. Suletud küsimuste juures olid vastajale vastusevariandid ette antud ning küsimuses selgitatud, mitu vastusevarianti saab valida. Poolavatud küsimused sisaldasid samuti etteantud vastusevariante ja lisaks kommentaari lahtrit „Muu“, kuhu vastajal oli võimalik lisada endapoolne tekst. Küsimustiku koostamiseks ja andmete kogumiseks kasutasin Tartu Ülikooli veebipõhist keskkonda UT LimeSurvey. Küsimustik on kättesaadav lisade all (vt Lisa 1). Ankeedis oli kokku 12 küsimust.

Selleks, et jagada küsimustikku võimalikult laialdaselt Elva valla elanikkonna seas, võtsin kontakti Elva valla kommunikatsioonijuht Merilyn Sädega. Tutvustasin uurimise eesmärgi ja avaldasin soovi küsimustiku jagamiseks Elva valla infokanalites. Merilyn Säde oli lahkelt nõus minu soovi täitma ning nõustus, et selline uuring on Elva vallale väga oluline. Ta postitas veebiküsitluse lingi Elva valla sotsiaalmeediakanalitesse (Facebook ja äpp) ning avaldas lingi valla veebilehel. Samuti avaldati küsitluse täitmise üleskutse valla infolehes. Küsimustik oli avatud 25. veebruarist 12. märtsini (k.a) 2021. aastal.

Enne küsimustiku avalikkusele kättesaadavaks tegemist testisin ankeeti kahel eelneval päeval enne selle avalikustamist, jagades küsimustikku seitsmele inimesele. Ankeedi testimine oli vajalik vigade vältimiseks, et selgitada välja puudused ja kontrollida, kas küsimused on vastajale arusaadavad. Testimise tulemusena muutsin küsimustikus mõnda sõnastust ja lisasin juurde kaks infokanalit, mida soovitas Elva valla kommunikatsioonijuht.

Arvestades Covid-19st põhjustatud kriisiolukorda, ei olnud võimalik paberil küsitlusi jagada teenuskeskustes, raamatukogudes ega teistes avalikes kohtades. Kuna töös oli oluline ka nende inimeste osalus, kes ei kasuta IKT vahendeid, siis asendasin paberil täidetava küsitluse telefoniküsitlusega. Telefoni teel toimus vaid üks ankeedile vastamine, mis toimus 10. märtsil ja kestis 39 minutit.

Selleks, et teada saada, kuidas on Elva vald korraldanud elanikele teabe jagamise, kogusin andmeid kvalitatiivsel meetodil, milleks kasutasin poolstruktureeritud silmast-silma intervjuusid. Intervjuud andsid ülevaate sellest, millisena näeb olukorda omaavalitsus, kes on elanikele teabe jagaja. Intervjuude tegemiseks koostasintervjuude kavad (vt Lisa 2 ja Lisa 3). Mõlemad intervjuud toimusid 25. veebruaril Microsoft Teamsi keskkonnas, kus esimene kohtumine toimus kell 10 Elva valla kommunikatsioonijuht Marilyn Sädega ning mis kestis ajaliselt 34 minutit. Teine kohtumine toimus kell 13 vallasekretär Salle Ritsoga ning selle ajaline kestvus oli 1 tund ja 12 minutit.

2.1.1 Andmete analüüs

Küsitluste tulemuste analüüsimiseks eksportisin tulemused UT LimeSurvey programmist arvutisse Microsoft Excel formaadis. Analüüsimiseks kasutasin Microsoft Excel 2013, mille teel koostasintulpdiagramme ja *Pivot* risttabeleid. Tulemustes olen välja toonud ainult olulised andmed teemade ja gruppide lõikes, kasutades selleks kirjeldavat statistikat (arvud, protsendid, joonised ja risttabelid). Ankeedile vastajate kommentaarid on esitatud kirjeldava tekstina, mis on kokku võetud olulistest kommentaaridest.

Intervjuude analüüsis koondasint kokku ühtsed teemad. Selleks tegin märkmeid nii intervjuu jooksul kui ka lindistust üle kuulates. Kohtumisel lindistasint intervjuud Apple iPhone XS seadmega. Mõlemad intervjuud olid koostatud poolavatud küsimustega, kus intervjuueeritav sai lisada oma mõtteid. Intervjuudest kogutud andmeid ei transkribeerinud, kuna eesmärk oli välja tuua vaid taustainfo, st et küsitlusuuringuga sarnased teemad on töö analüüsitulemustes lisatud kirjeldava tekstina.

2.2 Valim

Küsimustiku valim on kõik Elva valla elanikud, kes moodustavad kõikse valimi. Kõikne valim on tõenäosuslik, mis tähendab, et iga inimese valimisse sattumine on teada (Rämmar, 2014). Seega kõik, kes kasutavad Elva valla infokanaleid, said võimaluse uuringus osaleda. Veebiküsitluses osales kokku 145 inimest.

Peale ankeetküsitluse viisin läbi poolstruktureeritud intervjuud. Intervjueeritavad olid Elva vallasekretär Salle Ritso ja kommunikatsioonijuht Merilyn Säde. Leppisin mõlema intervjueeritavaga kokku, et võin uurimistöös kasutada nende ees- ja perekonnanime, sest töö fookus on konkreetne ja tegemist on avalikus sektoris töötavate inimestega, kelle töö on avalik.

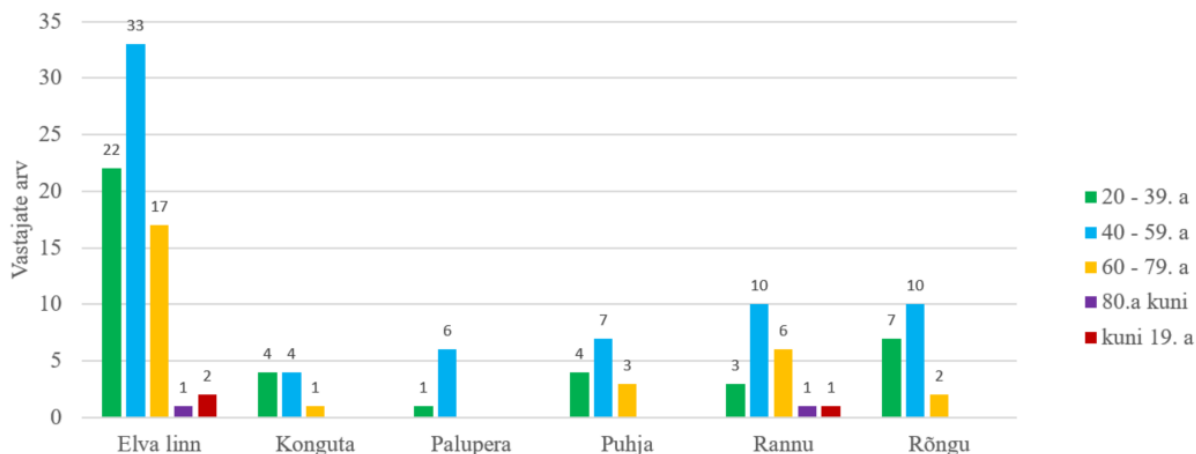
Kommunikatsioonijuhiga vestlus oli vajalik selleks, et anda ülevaade valla poolt info jagamise viisidest, kuidas on korraldatud info jagamine erinevatele sihtrühmadele ja mis infokanaleid selleks kasutatakse. Vallasekretäri intervjuu aitab vastata küsimusele, mis valdkonna kohta esitatakse teabenõudeid kõige enam ja kas teabenõude esitamine on kindla teabe saamiseks õige viis.

3. TULEMUSED

Selles peatükis annan ülevaate Elva valla elanike seas korraldatud küsitluse tulemustest ja selle analüüsisist töös püstitatud küsimustele. Samuti toon intervjuu analüüsisist saadud olulised tulemused teemade juures välja kirjeldava tekstina. Peatükk jaguneb kaheksaks alapeatükiks.

3.1 Küsitlusele vastajate jagunemine piirkondade ja vanuse järgi

Uurimuses osales kokku 145 inimest. Vastusevarianti „Ei ela Elva vallas“ ei kasutanud ükski vastaja, millest järeldub, et kõik küsimustikule vastajad olid Elva valla elanikud. Kõige enam oli vastajaid Elva linnast, 75 inimest (52%), edasi jagunesid vastajad Elva valla erinevate piirkondade vahel: Rannu piirkonna elanikke 21 (15%), Rõngu piirkonna elanikke 19 (13%), Puhja piirkonna elanikke 14 (10%), Konguta piirkonna elanikke 9 (6%) ja Palupera piirkonna elanikke 7 (5%). Vanuseliselt vastas ankeedile kõige enam 40–59aastaste vanuserühmas olevaid inimesi, 70 vastajat (48%), seejärel 20–39aastased, 41 vastajat (28%), millele järgnes 60–79aastaste vanusegrupp 29 vastajaga (20%), ning 3 vastajat (2%) olid vanusegrupist kuni 19aastased ja vanusegrupis üle 80aastased oli 2 vastajat (1,4%) (vt Joonis 2).

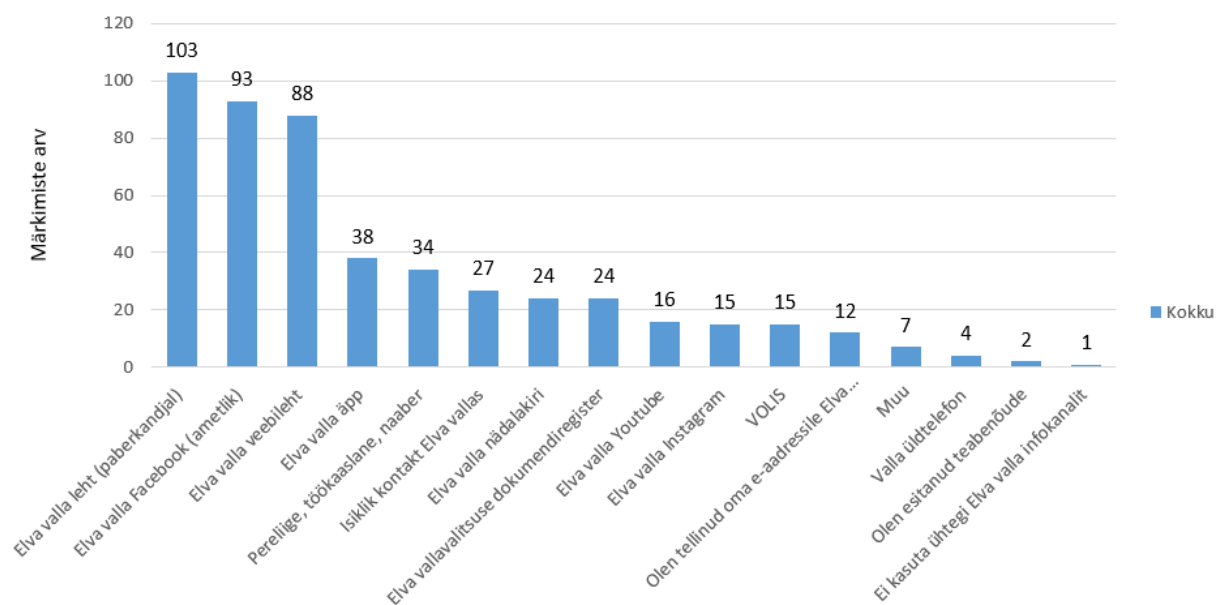
Joonis 2. Uurimistöös osalenud elanike arv piirkonna ja vanuse järgi

Jooniselt 2 näeme, et küsitlusele vastasid valdavalt Elva linna elanikud, kes olid peamiselt vanuses 40–59 aastat. Võtsin vanuse vahemikuks 20aastase sammu, mis ei ole küll hea näitaja põhjalikuma analüüsi tulemuste saamiseks, kuid graafiku illustreerimiseks on selline vahemik paras, kuna vastajaid on vähe. Andmete esitamisel lähtusin asjaolust, et inimese täiskasvanuiga jaotub suures plaanis järgnevalt: noor täiskasvanuiga (20–40 aastased), keskmine täiskasvanuiga (40–56 aastased), hingeline täisiga (üle 65aastased) (Saks jt, 2016). Arvestades, et Elva valla rahvaarv on 14 597 (Statistikaameti..., i.a), ning ankeedile vastas 0,99% valla elanikest, ei saa antud uuringu põhjal teha järeldusi kõikide Elva valla elanike kohta.

3.2 Infokanalite analüüs

Tulemuste analüüsist selgus, et infokanalite esikolme moodustavad paber kandjal Elva valla leht, mida märgiti 103 inimese poolt (71%), seejärel ametlik Elva valla Facebook, märgiti 93 (64%) vastaja poolt ning kolmanda kanalina eelistatakse Elva valla veebilehte, märgiti 88 (61%) korral (vt Joonis 4). See tähendab, et Elva valla elanike jaoks on ühtviisi olulised nii paber kandjal infoleht kui ka elektroonilised infokanalid. Samas tõid mitu vastajat küsitluses välja, et „nad ei tea, millist infokanalit kasutada“. See viitab, et elanike jaoks ei ole alati selge konkreetse kanali eesmärk ning millist infot sealt leida võib. Lisaks selgus, et mõningatel juhtudel võib kanali valik sõltuda ka konkreetse elaniku oskustest, näiteks tõi üks vastanu välja, et ta vajaks abi Elva valla äpi alla laadimisel.

Intervjuu vallasekretäri ja kommunikatsioonijuhiga toetab küsitluse tulemusi. Mõlema hinnangul on paber kandjal infoleht oluline, kuid samas märkis vallasekretär ära, et pärast valdade ühinemist on see muutunud oluliselt mahukamaks.

Joonis 4. Elanike eelistused infokanalite osas

Kommunikatsioonijuhiga tehtud intervjuu analüüs tõi välja, et valla poolt koostatakse ka nädalakirju, mille saab elanik e-postkasti, kui ta on liitunud Elva valla veebilehel uudiskirja listiga. Kommunikatsioonijuht selgitas intervjuus:

„Nädalakiri koostatakse iga nädal ja saadetakse postiloendis e-aadressile. Elektroonilise uudiskirjaga on võimalik liituda valla veebilehel. Uudiskirjaga liitujad saavad oma e-aadressile nädalakirju ja pressiteateid. Pressiteated sisaldavad valla ja riigiasutuste informatsiooni, mida vald kommuniqueerib oma infokanalites“. (kommunikatsioonijuht)

Samas näitas küsitlus, et kommunikatsioonijuhi viidatud Nädalakiri ei ole küsitluse vastanute seas väga populaarne. Tulemus näitas ka seda, et veel vähem ollakse liitunud uudiskirja listiga, mille kaudu jõuab e-postkasti ka Nädalakiri. Võimalik, et vallaelanik ei ole teadlik uudiskirjaga liitumise võimalusest ja sellest, mis informatsiooni on võimalik uudiskirja kanali kaudu saada.

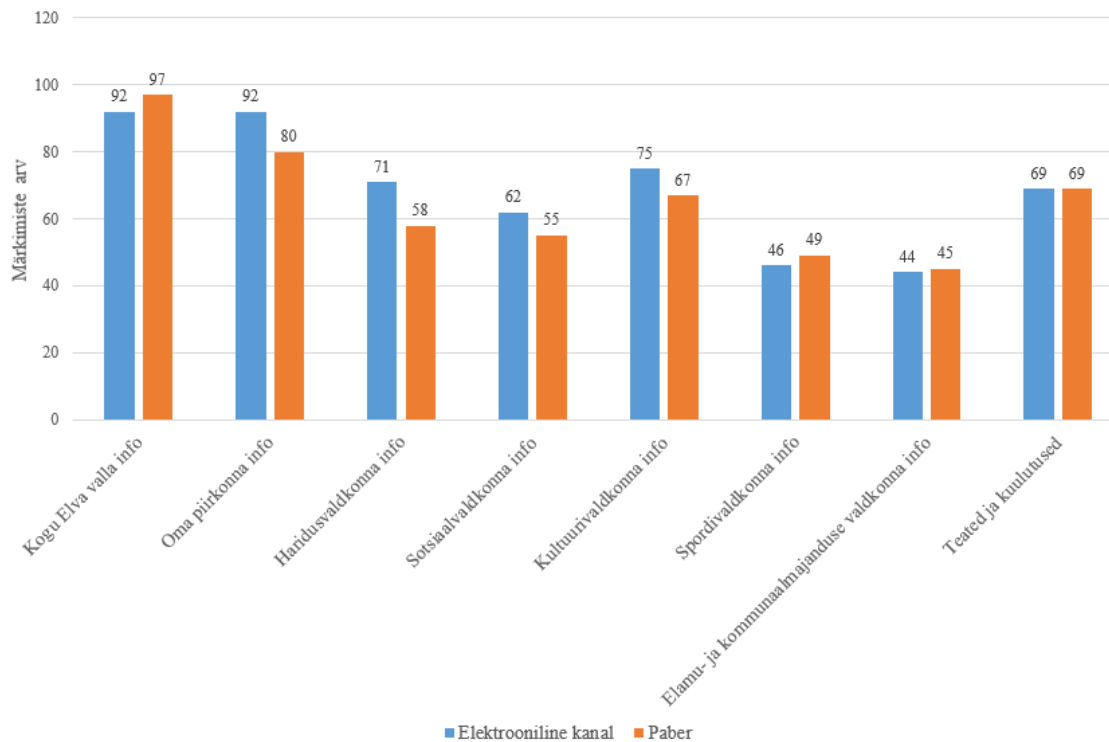
Elanikel on võimalik teavet omavalitsuselt küsida ka teabenõude esitamise teel, milleks on ettenähtud vorm valla veebilehel. Kuid vallasekretäri teatud intervjuust selgust, et vormi täitmine ei ole tihti eelistatud ja selle täitmisel tekib elanikel küsimusi. Vallasekretär ütles intervjuus:

„/.../ kuid teabenõude päringuid tehakse ka e-kirja ja telefoni teel suuliselt. E-kirjaga küsitakse mitu küsimust, mille hulgas on lisaks dokumendi küsimine /.../“ (vallasekretär)

Samas rõhutas vallasekretär sedagi, et tihti on päritav info avalikus vaates valla veebilehel, nt dokumendiregistris kättesaadav. Siiski, nagu näitas ka küsitlus, ei ole teabenõuete esitamine vallasekretäri sõnul väga sage praktika.

3.3 Elanike infokanalite eelistused elektroonilise kanali ja paber kandja vahel

Järgnevalt võrdlesin elektroonilisi kanaleid paber kandjal infolehega, et teada saada, kas paber kandjal infolehte kasutatakse informatsiooni saamiseks. Võrdlusest selgus, et kõige enam eelistatakse just paber kandjal infolehte, mida märgiti 97 korral (67%) ja seejärel 92 korral (63%) märgiti informatsiooni saamiseks elektroonilisi kanaleid (vt Joonis 3). Ühtlasi selgus, et olenemata kanalist (elektrooniline või paber kandjal), on elanike huvi ühes valdkonnas ühtlane, st kui soovatakse saada infot oma piirkonna kohta, siis kanali eelistuses suurt vahet ei tehta. Näiteks, huvi oma piirkonna info kohta märgiti elektroonilise kanali puhul 92 korral ja paber kandja puhul 80 korral. Elamu- ja kommunaalmajanduse info puhul märgiti elektroonilise kanali puhul 44 korral ja paber kandaja puhul 45 korral.

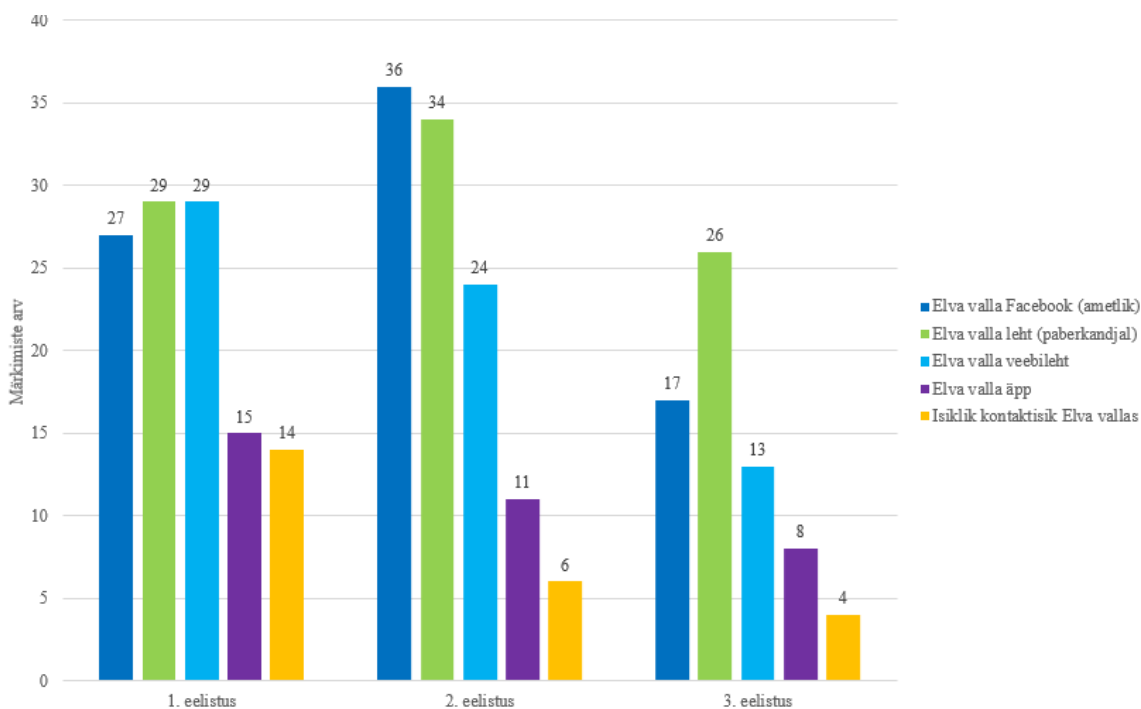
Joonis 3. Elanike infokanali eelistus elektroonilise kanali ja paberkanali vahel

Valdkondade lõikes võib eri inimesi huvitada erineva valdkonna info. Kuna minu uuringus ei ole vastajaid rühmitatud erinevatesse gruppidesse, mida võib teha tulevastes uuringutes, ei saa siin välja tuua, kes on valdkondade informatsiooni märkinud. Küll aga anti kriitilist tagasisidet paberkanalil infolehe osas – mitmed vastajad märkisid, et kui paberkanalil leht ilmub, on uudised vananenud.

3.4 Infokanalite eelistuste järjekord elanike poolt

Järgnevalt analüüsisin infokanaleid vallaelanike eelistuse järjekorra alusel. Selleks võtsin vaatluse alla viis kõige enam kasutatavat infokanalit. Vastajal tuli reastada vaid need infokanalid, mida ta kasutab. Sellise järjestuse alusel selgus, et elanikud eelistavad esimese kanalina informatsiooni saamiseks võrdselt kahte kanalit, nendeks on paberkanalil Elva valla leht ja Elva valla veebileht, mõlemaid märgiti 29 (20%) vastaja poolt. Teise kanalina eelistatakse Elva valla Facebooki ametlikku lehte, 36 vastajat (25%). (vt Joonis 5).

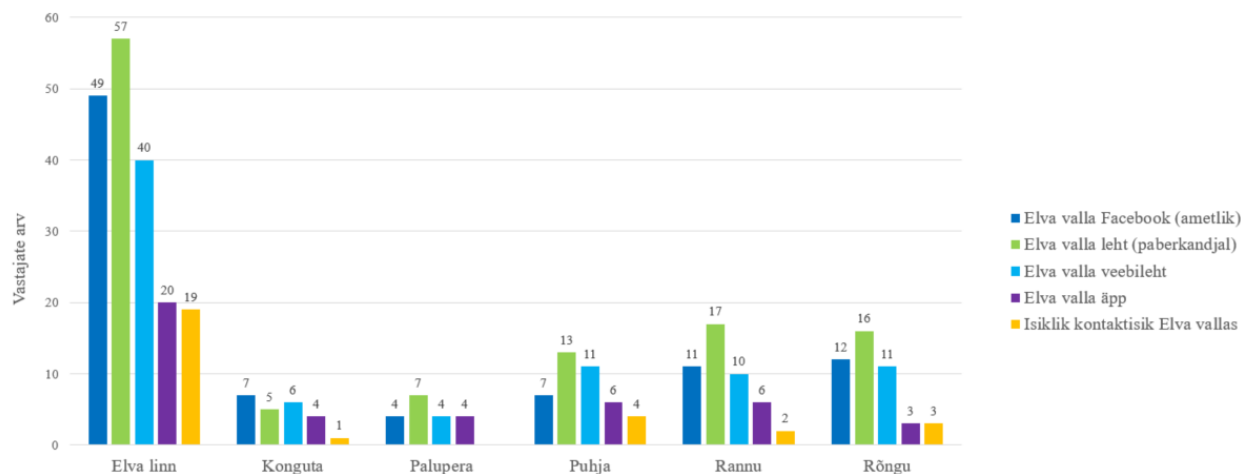

Joonis 5. Infokanalite eelistused elanike poolt

Tulemustes näeme, et teise kanali eelistust märkisid vastajad rohkem kui seda märgiti esimese kanali puhul. Üks seletusvõimalus võib olla see, et esimene eelistus jaguneb erinevate kanalite vahel vastavalt isiku enda infohankimise harjumusele. Kanali teine eelistus on enamusel vastajatest pigem sarnane – eelistatakse Elva valla Facebooki ametlikku lehte. Jooniselt 5 selgub seegi, et esimese infokanalina kasutatakse ka Elva valla kontaktisikut, mida märkisid 14 inimest (10%).

3.5 Elanike infokanalite eelistused eri piirkondades ja vanusegruppides

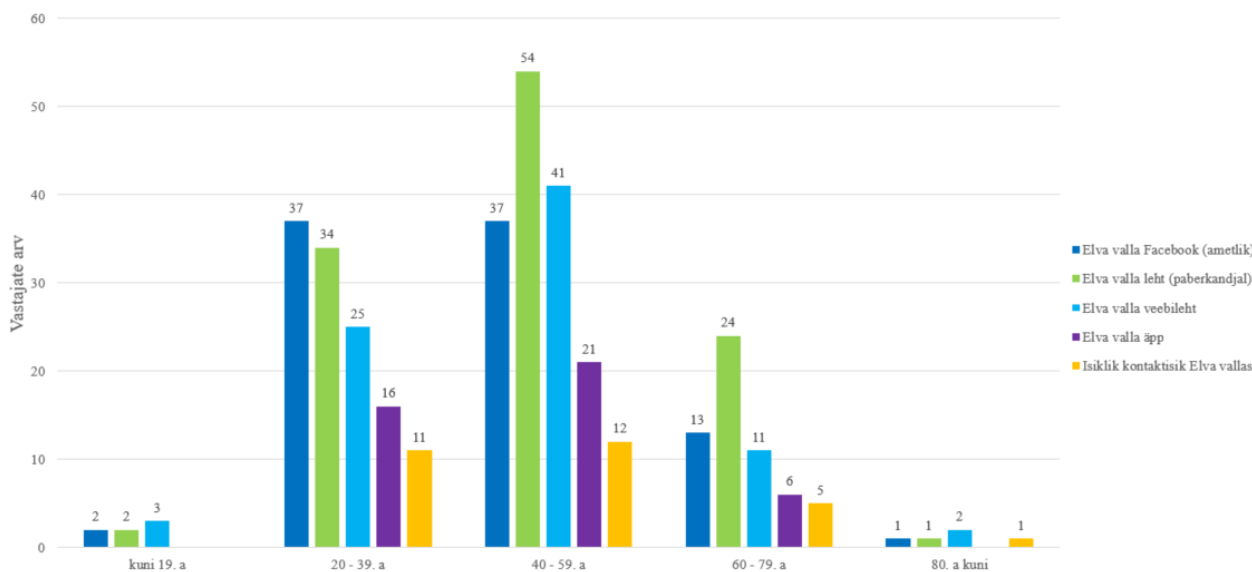
Järgmisena analüüsisin infokanalite eelistusi elanike piirkonna järgi, et saada teada, millised on eri piirkondades infokanalite eelistused ja kas tulemused erinevad piirkonniti. Selleks võtsin viis kõige enam kasutatavat infokanalit, milleks on paberandjal Elva valla leht, Elva valla veebileht, ametlik Elva valla Facebook, Elva valla äpp ja isiklik kontakt Elva vallas. Küsitluse tulemustest selgus, et elanikud eelistavad piirkondades enim paberandjal Elva valla lehte. Seda märgiti järgnevalt: Elva linn 57 (39%), Palupera 7 (5%), Puhja 13 (9%), Rannu 17 (12%) ja Rõngu 16 (11%) vastajat. Vaid endise Konguta valla elanikud eelistasid esimese infokanalina pigem Elva valla ametlikku Facebooki lehte, märgiti 7 korral (5%) (vt Joonis 6).

Joonis 6. Infokanalite eelistused erinevates valla piirkondades

Tõenäoliselt eelistab Konguta vastaja Facebooki lehte seetõttu, et nende keskmine vanus on nooremapoolsem kui seda on teistes gruppides – nii selgus vastajate analüüsist.

Tulemused näitavad, et 40–59 ja 60–79aastased eelistavad kõige enam paberkandjal Elva valla lehte, 20–39aastased eelistavad informatsiooni saamiseks Facebooki lehte, vanuserühmad kuni 19 ja 80 ning vanemad eelistavad Elva valla veebilehte (vt Joonis 7).

Joonis 7. Infokanalite eelistused vastaja vanuse järgi

See, et vanuses 20–39aastased eelistavad infokanalina Facebooki lehte paberkandjal infolehele, on ootuspärane. Kuid see, et vastaja vanuses kuni 19 eelistab informatsiooni saamiseks valla veebilehte, nagu seda eelistavad vastajad vanuses 80 ja vanemad, on mittetavapärane. Seda saab seletada sellega, et noorematel kuni 19aastastel ei ole vajadust valla pideva informatsiooni järele

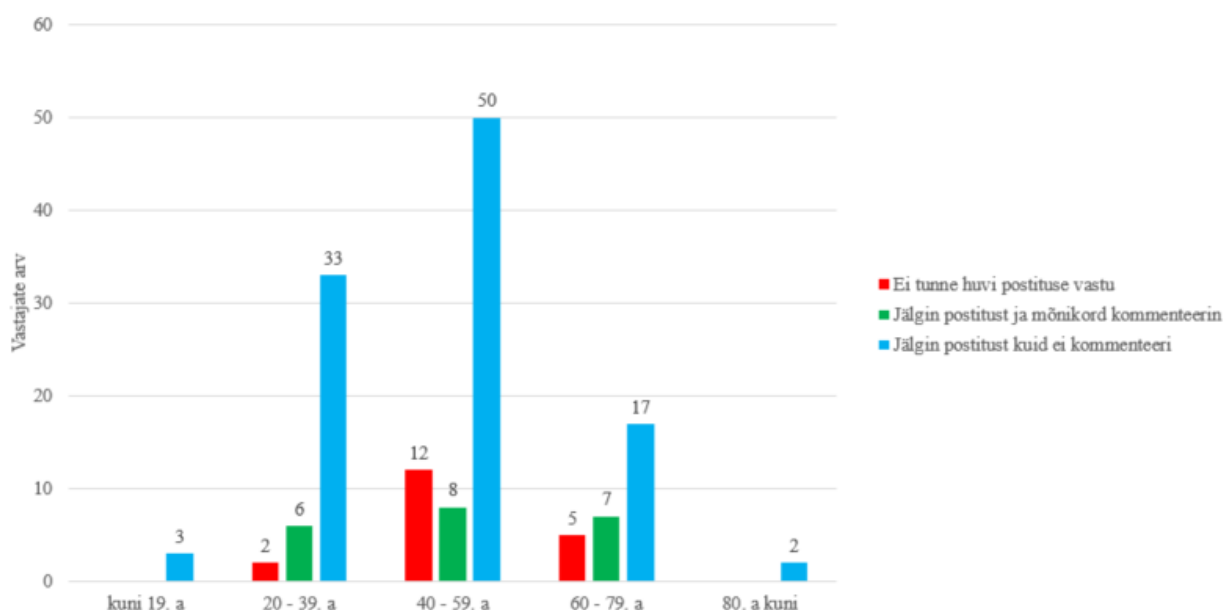
ning nad hangivad informatsiooni pigem veebilehelt (vt Joonis 7), kui neil on selleks konkreetne vajadus. Kommunikatsioonijuhi intervjuu analüüsi põhjal sain teada, et Elva vald peab oluliseks info jagamisel sihtrühmi ja seetõttu on loodud ka erinevaid infokanaleid. Kommunikatsioonijuht ütles intervjuus:

„/.../ valla infoleht on oluline vanemaealistele, kuna see on nende peamine infoallikas ja nooremad eelistavad kindlasti Instagrami /...“. (kommunikatsioonijuht)

Kuid joonis 7 järgi ei ole Instagram ühegi vanusegrupi eelistuses. Pigem on elanike poolt eelistatud veel Elva valla äpp ja oluliseks peetakse ka isiklikku kontakti vallas.

3.6 Elanike kaasamine valla tegevustesse

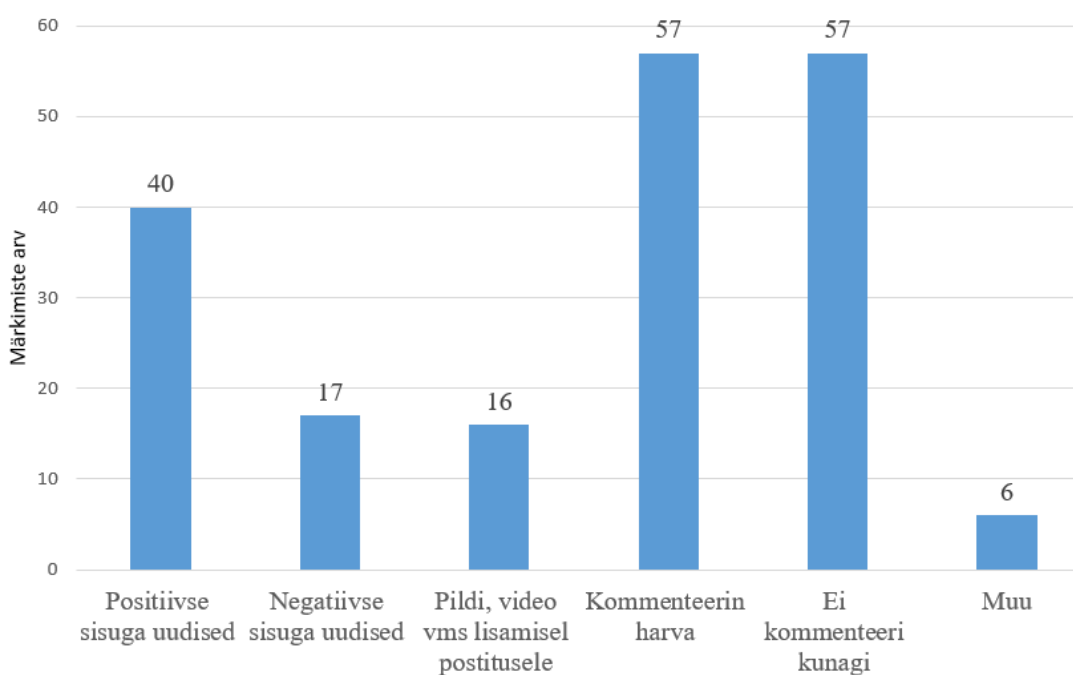
Järgmisena analüüsisin vallaelanike vastuseid küsimusele, kuidas nad käituvad, kui loevad Elva valla sotsiaalmeediapostitusi ja kas postitus paneb neid kaasa rääkima. Enamus küsimustikule vastajaid, 105 inimest (72%), jälgivad sotsiaalmeediapostitusi, kuid ei kommenteeri neid. Vastajatest vähesed, 21 inimest (14%) kommenteerivad mõnikord postitusi ning valla postituste vastu ei tunne üldse huvi 19 vastajat (13%).

Joonis 8. Vallaelanike sotsiaalmeedia postituste kommenteerimine

Tulemustest näeme, et postitusi kommenteeritakse harva, mis on tavapärase sotsiaalmeedia käitumine, mida kinnitab ka Cruickshank ja Hall (2020) uuring. Sotsiaalmeediapostituste vastu ei tunne huvi kõige enam 40–59aastaste vanuserühm, kes on antud uuringus suurim ankeedile vastajagrupp (vt Joonis 8), kuid nemad eelistavad paberkandjal infolehte ka kõige enam (vt Joonis 7). Valla postitusi ei kommenteeri üldse vanusegrupp kuni 19 aastased ja üle 80 aastased.

Täiendavalt analüüsisin, kuidas reageerib vallaelanik positiivse või negatiivse sisuga sotsiaalmeediapostitusele ja kas see paneb teda postitust kommenteerima. Samuti soovisin teada saada, kas postituse kommenteerimist mõjutab juuresolev pilt, video vms. Tulemustes selgus, et elanikke kõnetab positiivse sisuga uudis, mida märgiti 40 (28%) korral. Postituse juures ei pea olema pilti ega videot vms, märkis 16 vastajat (11%). Võrdset 57 (39%) korral märkisid vastajad, et nad kommenteerivad sotsiaalmeediapostitust harva või ei tee seda kunagi (vt Joonis 9).

Joonis 9. Sotsiaalmeediapostituse sisu paneb kaasa rääkima

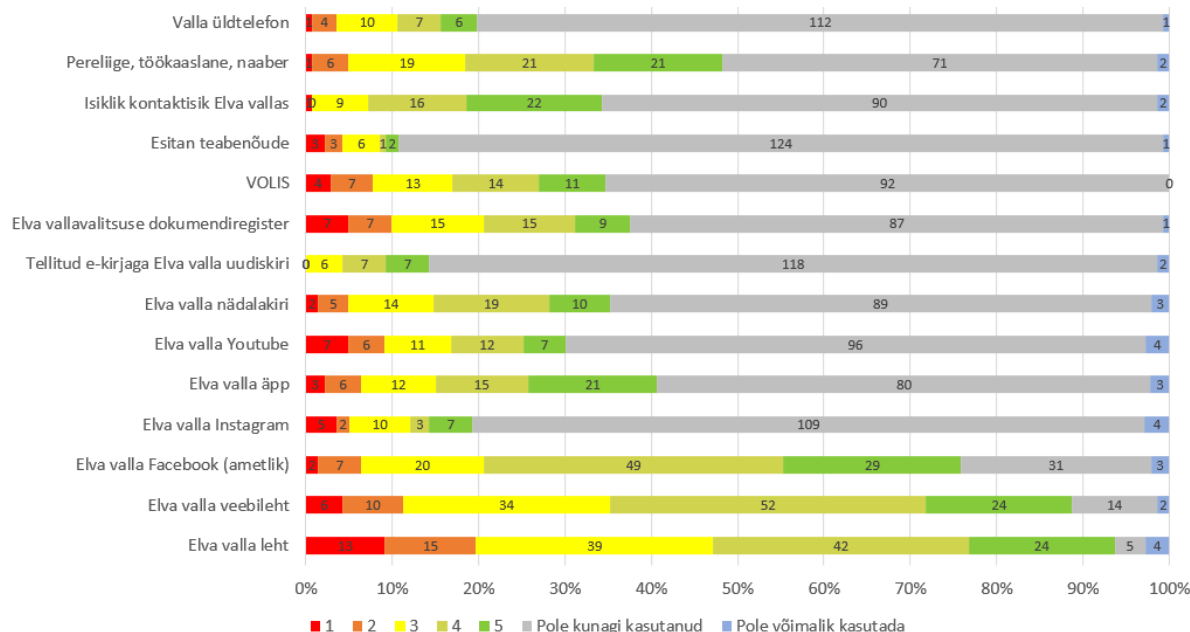
Seega, nagu ka jooniselt 9 on näha, ei kommenteeri Elva valla elanik üldjuhul sotsiaalmeediapostitusi või teeb seda pigem harva. Samas tõid elanikud mitmel korral küsimustiku vastuste kommentaarides välja, et neil on soov valla elus kaasa lüüa. Märgiti, et postitusi kommenteeritakse siis, kui on midagi asjalikku öelda, samas ei lisatud, millise sisuga postitusi sel juhul pigem kommenteeritakse.

Seega võib kokkuvõtvalt öelda, et Elva valla elanik kommenteerib pigem positiivse sisuga uudiseid kui negatiivseid uudiseid. Samuti ei pea uudiste juures ilmtingimata olema mingi pilt või video, mille tähtsust väidab Bonson jt (2017) uuring.

3.7 Elanike rahulolu infokanalite osas

Järgnevalt vaatlen, kuidas hindavad vallaelanikud informatsiooni saamist erinevatest infokanalitest. Ühtlasi annab see ülevaate sellest, kui rahul on elanik infokanali sisuga, mis toob elanikeni informatsiooni Elva valla tegevuse kohta. Selleks kasutasin küsimustikus Likerti (Väljataga, 2019) 5-punkti skaalat (kus „5“ tähendas „kõige rohkem rahul“ ja „1“ tähendas „kõige vähem rahul“).

Tulemusi vaatlesin iga infokanali vastajate arvu alusel ja sain teada elanike poolt kõige kõrgema punktiga hinnatud infokanali. Sellise analüüsi alusel hinnati kõige kõrgema punktiga „5“ Elva valla äppi, mida märkis 21 vastajat (37%) (vt Joonis 10). Seejärel hinnati punktiga „4“ Elva valla ametlikku Facebooki lehte, mida märkisid 49 vastajat (46%).

Joonis 10. Elva valla elanike rahulolu erinevate infokanalite osas

Küsitluse analüüsist selgus, et suurema osa infokanalitega ei ole elanikel kokkupuudet, seega puudub neil nende kanalite osas kogemus. Kanalite kasutamise võrdluse analüüsist selgus, et

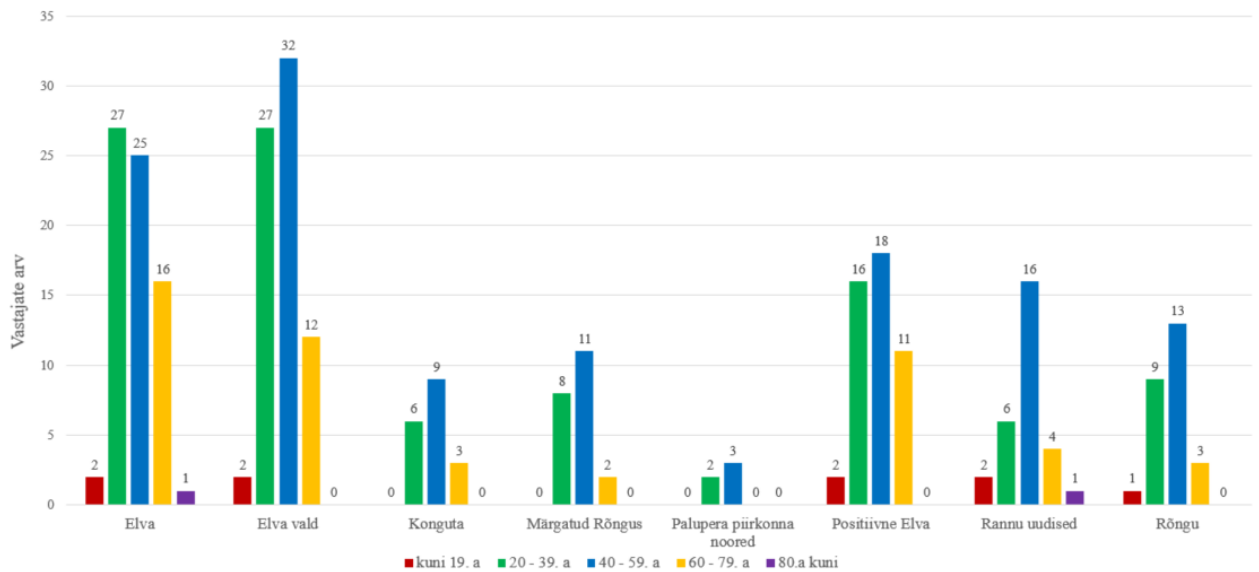
enamus vastajatest ei kasuta võimalust saada informatsiooni uudiskirja kaudu, kus edastatakse sisukat informatsiooni ja valla Nädalakirja otse e-postkasti. Veel ei kasutata aktiivselt Elva valla Instagrami ja Elva valla Youtube'i. Samas tõi kommunikatsioonijuhi intervjuu analüüs välja, et kõigil kanalitel on oma eesmärk ja vastavalt sellele jagab ta oma tööd. Kommunikatsioonijuht selgitas intervjuus:

„Kõik valla infokanalid on olulised. Kuna sihtgrupid on erinevad, siis tuleb vallal nendeni jõudmiseks kasutada erinevaid infokanaleid“. (kommunikatsioonijuht)

Kõigi infokanalite analüüsitulemustest selgus veel, et elanikud, kes on liitunud uudiskirja listiga ei hinnanud kanalit madala punktiga „1“ või „2“, mida on tehtud kõigi teiste kanalite puhul. Kõrge tulemusega punktiga „5“ hinnati küll Elva valla äppi, kuid jooniselt 10 selgub, et seda kanalit ei kasuta üle poolte vastajatest, 80 inimest (55%).

3.8 Elva valla piirkondade Facebooki grupid

Analüüsisin eraldi ka Elva valla elanike piirkondlikke Facebooki gruppide kasutamist. Facebookis on ka teisi Elva piirkonna gruppe, kuid kaheksa (Elva, Elva vald, Konguta, Märगतud Rõngus, Palupera piirkonna noored, Positiivne Elva, Rannu uudised, Rõngu) on Facebooki Elva valla ametliku lehe all nähtavad. Need grupid on kuvatud Elva valla ametlikul Facebooki lehel automaatselt algoritmide teel, mis tunnevad ära gruppide omavahelise seose läbi info jagamise, seetõttu olen analüüsis esitanud just need (vt Joonis 11).

Joonis 11. Elva valla elanike loodud Facebooki grupid ja vanus selles grupis

Elva vallas ühinesid kuus omavalitsust (Elva linn, Konguta vald, Palupera vald, Puhja vald, Rannu vald, Rõngu vald) ning ühtse inforuumi loomiseks võeti eesmärk, et kasutusse jäävad aktiivselt toimivad eri piirkondades Facebooki grupid. Uuringust ei selgunud, et Puhjal oleks oma aktiivne Facebooki piirkondlik grupp ja seda saab öelda ka Palupera kohta, kus on kasutusel vaid Facebooki grupp „Palupera noored“. See, et kõigil piirkondadel ei ole selget oma piirkonna Facebooki gruppi, selgus ka kommunikatsioonijuhiga tehtud intervjuust. Kui piirkonna Facebooki grupp on olemas, saab ka vald omalt poolt sinna informatsiooni jagada. Kommunikatsioonijuht tõi intervjuus välja:

„Ma jagan piirkonna infot, mis on Elva valla Facebooki lehel olemas, edasi vastavasse piirkonna Facebooki gruppi.“ (kommunikatsioonijuht)

Küsitlusuuringus toodi vastajate poolt välja veel teisi piirkonna Facebooki gruppe, millega ollakse liitunud: Elva kuulutaja (märgiti kolm korda), Märjatud Puhjas (märgiti viis korda), Elva Uudised (märgiti üks kord), Elva Elu (märgiti kaks korda), Kohalik külaselts (märgiti üks kord). Nagu näha, siis on nende gruppidega liitunute arv oluliselt väiksem.

4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Selles peatükis toon välja lõputöö peamised järeldused ja arutlen saadud tulemuste üle. Uurimistöö eesmärk oli anda ülevaade, millised on Elva valla elanike infokanalite eelistused teabe saamiseks. Töös on kesksel kohal elanike informatsiooni saamine pärast omavalitsuste ühinemist eri piirkondades. Piirkonnad on endised ühinenud omavalitsused Elva vallas.

Küsimustikule vastas kokku 145 Elva valla elanikku. Kõik küsimustikule vastajad märkisid, et nad elavad Elva vallas. Küsimustikus oli võimalik valida vastusevariant „Ei ela Elva vallas“, mida ei kasutanud ükski vastajatest, seega kajastab uurimus Elva valla elanike arvamusi. Küsimustiku valimis olid küll kõik Elva valla elanikud, kuid kuna küsimustikule vastas 0,99% kogu Elva valla elanikest, siis ei saa nende tulemuste põhjal teha järeldusi ega üldistusi kogu Elva valla elanike kohta.

Küsimustik oli avatud kõigile vastajatele Elva valla sotsiaalmeediakanalites Facebook ja Elva valla äpp ning lisaks Elva valla veebilehel. Piirkonna rahvaarvu (Statistikaameti..., i.a) järgi oli vastajaid kõige enam Rannu piirkonnast, 1,39% (rahvaarv 1 501), edasi järgnesid Palupera 1,33% (rahvaarv 527), Elva linn 1,33% (rahvaarv 5 653), Puhja 0,64% (rahvaarv 2 181), Konguta 0,62% (rahvaarv 1 439) ja Rõngu 0,59% (rahvaarv 3 215). Analüüsi numbriliste tulemuste põhjal selgus küll, et ankeedile vastajaid oli kõige enam Elva linnast (52% vastajatest), kuid suhtarvuna piirkonna elaniku kohta, on osalus üle valla ühtlane. Järelikult ei ole tulemused kaldu Elva linna elanike suhtes, kuna ükski piirkond ei domineerinud. See näitab omakorda, et valla infokanaleid kasutavad eri piirkondade inimesed.

Küsitluse korraldamise ajal jagati sotsiaalmeediakanalis Facebook küsimustikku 12 korral, jagamise käigus said selle postituse piirkondlikud Facebooki grupid Elva, Elva vald, Positiivne Elva, Konguta, Rõngu, Palupera piirkonna noored, Aakre külaselts, Elva valla noortevolikogu.

Välja olid jäänud piirkonnad Rannu ja Puhja. Samas võtsid Rannu piirkonna inimesed kõige enam uuringust osa. Muidugi ei saa siinkohal väita, et seetõttu oli Puhja piirkonna küsimustikule vastajate arv madalam Rannu piirkonnast. Puhja piirkonnal ei ole konkreetset piirkonnagruppi, kuhu infot jagada, kuid ometi uurimise käigus selgus, et Puhja piirkonna inimesed kasutavad info jagamiseks kogukonnas Facebooki gruppi Puhja Seltsimaja, kuid millegipärast ei toonud seda välja ükski vastaja. Ilmselt peavad elanikud seda gruppi kultuurisündmuste jagamise leheks. Siinkohal tasub vallal välja selgitada, kas piirkondlikud Facebooki grupid on vallale informatsiooni jagamiseks olulised, kuna siinse uuringu põhjal on piirkondades info jagamine täna ebahühtlane.

Elva valla elanikel on teabe saamiseks võimalik kasutada 11 infokanalit. Infokanaleid on rohkem, kui omavalitsuste ühinemisel esialgu kavas oli (Ühinemisleping, 2016). Lisaks olemasolevatele infokanalitele (infoleht, veebileht, dokumendiregister, valla üldtelefon) võeti plaani avada ametlik Facebooki leht „Elva vald“. Täna on nende kanalite kõrvale lisandunud veel kuus infokanalit: Elva valla Instagram, Elva valla äpp, Elva valla Youtube, VOLIS, Nädalakiri, Uudiskiri. Kuigi infokanaleid on palju, tuleb nentida, et teabe saamiseks kasutatakse põhiliselt kolme infokanalit. Tulemuste põhjal on elanike infokanalite eelistuste esikolmik järgnev: 1. paber kandjal Elva valla leht, 2. Elva valla veebileht ja 3. Elva valla Facebooki ametlik leht. Nende kanalite kasutatavus on pea kolm korda suurem teiste kanalite ees. See, et Elva valla veebilehte eelistatakse Elva valla Facebookile, on mõisteta, kuna Elva valla veebilehel on kogu informatsioon valla kohta, mille tõid intervjuudes välja ka vallasekretär ja kommunikatsioonijuht.

Tulemustest selgus seegi, et paber kandjal infolehte loevad kõik vanusegrupid. Kas tegemist on harjumuspärase viisiga või mugavusega lugeda uudiseid paber kandjal, või on siin taga 30-aastane infolehe väljaandmise ajalugu, mis hoiab inimesi selles traditsioonis kinni. Põhjus võib peituda traditsioonis, harjumuses ja mugavuses – infolehti hakati elanikele informatsiooni edastamiseks toimetama 1990. aastate alguses, kui kohalikud omavalitsused taastati (Eesti..., i.a). Veel kümme aastat tagasi ei olnud digimaailma praegusel kujul kaugeltki veel olemas, rääkimata tehnoloogilistest vahenditest või erinevate vanuserühmade digioskustest. Kui võrrelda omavalitsuste haldusreformile eelnevat aega sellele järgneva, siis on toimunud märkimisväärselt kiire areng. Seega võib järeldada, et lühikesest ajaperioodist tingituna ei ole kõik vanuserühmad veel avastanud valla kasutusele võetud infokanaleid või ei ole nad sellega veel täielikult harjunud. Kõigil ei pruugi olla ka võimalusi tehnoloogiliste vahendite kasutamiseks, sh nt majandusliku

olukorra tõttu. Samas on rahvusvahelise digiuuringu (Datareportali..., i.a) järgi 2021. aastal Eestis internetikasutajaid 91% kogu rahvaarvust (1,33 miljonit). Selle põhjal võiks öelda, et inimesed justkui kasutavad tehnoloogilisi vahendeid piisavalt, kuid ei ole võib-olla kõiki võimalusi veel avastanud või nendega harjunud. Peale selle võib infoleht olla ka mugav lahendus – see tuuakse tasuta koju kätte.

Elva vald on võtnud eesmärgi olla interaktiivselt kohal sotsiaalmeediakanalites, mida kinnitasid ka uuringu tulemused. Tulemuste põhjal võib öelda, et sotsiaalmeediakanal Facebook on Elva elanike hulgas oluline infokandja paberkanalil infolehe kõrval. Elva valla Facebooki ametlikku lehte kasutavad vanuserühmas 20–39aastased ja 40–59aastased võrdselt, mõlemas vanuserühmas märkis kasutuse 37 vastajat (15%). See tähendab, et Facebook on laialdaselt kasutuses olenemata vanusest. 2021. aasta jaanuaris tehtud rahvusvahelise uuringu (Datareportali..., i.a) järgi kasutab Eesti rahvas just Facebooki erinevate sotsiaalmeediakanalite seast kõige enam. Sotsiaalmeediakanalis Facebook on nimega „Elva vald“ kaks kasutajat, üks on ametlik Elva valla loodud Facebooki leht ja teine eraisikute loodud Facebooki grupp. Uuringu jaoks küsimustikku koostades tekkis küsimus, kas inimesed teevad vahet nendel kahel kontol, millel on täpselt sama nimi, kuid uurimisest see ei selgunud. Ühesuguse nime tõttu võib olla osal elanikkonnast keeruline aru saada, kes on täpselt grupi administraator või valdaja ning ka vallal endal on keerukas mõista, millisel „Elva valla“ Facebooki kontolt elanikud informatsiooni loevad. Siinkohal peab informatsiooni saajal olema piisavalt digipädevusi saamaks aru ühesuguse nime all olevast kahest erineva eesmärgiga loodud sisust.

Paberkanalil Elva valla lehte märgiti 103 (71%) inimese poolt ja ametlikku Elva valla Facebooki märgiti 93 (64%) vastaja poolt. Oluliselt vähem kasutatakse täna veel Elva valla äppi, mida märgiti 38 (16%) korral, kuid selle sisu ja kvaliteeti hindasid praegused kasutajad väga kõrgelt. Elva valla äppi peab Elva valla kommunikatsioonijuht sotsiaalmeediakanaliks põhjusel, et see kanal sobib ka kahepoolseks suhtluseks. Kuigi Elva valla äpp on sisu ülesehituselt ja funktsionaalsuselt mugav ning informatiivne, jääb arusaamatuks selle kanali vähene kasutamine elanike poolt. Sotsiaalmeediakanalites informatsiooni jagamisel peab arvestama selle kogusega, kuna rohke informatsioon ei tähenda omakorda rohkemate elanike kaasatust, mille tõi välja Bonson jt (2017) uuring. Elva valla kommunikatsioonijuhi intervjuus selgus samuti, et üle kolme postituse päevas ei tehta põhjusel, et mitte koormata elanikke liigse informatsiooniga. Kuigi Bonson jt (2017) ning ka Elva valla kommunikatsioonijuht kinnitavad, et liigselt ei ole vaja informatsiooni

kommunikeerida, siis mida tehakse olukorras, kui päevas on vaja väga olulisi teemasid anda elanikele edasi rohkem kui kolmel korral. Samuti on elanikule oluline, et igapäeva informatsioon talletuks ja et seda saaks ka kronoloogiliselt uuesti vaadata – näiteks Facebookis ei ole see nii mugav kui valla kodulehel uudiste rubriigis.

Üks olulisemaid aspekte, mille tõid Elva valla elanikud välja, on paber kandjal infolehe ilmumissagedus. Elanikud peavad oluliseks värskete uudiste saamist, mida praegune paberil infoleht ei paku (leht ilmub kaks korda kuus). Selline tagasiside on vallale vajalik ja siinkohal on vaja mõelda, kuidas paber kandjal infolehega edasi minna. On selge, et paber kandjal infolehte ära kaotada ei ole mõistlik, kuna uuringust selgus, et paber kandjal infoleht on paljudest infokanalitest kõige olulisem infoallikas. Teine aspekt on see, et Elva valla elanikud soovivad olla valla tegevustesse kaasatud ja kaasa rääkida. Samas selgus tulemustest, et Elva valla elanikud on ise sotsiaalmeediakanalites meeldimiste ja kommentaaride lisamise osas tagasihoidlikud. Sama tähelepaneku tõid oma uuringus välja ka Cruickshank ja Hall (2020), et suurem osa inimesi on sotsiaalmeediakanalites pigem jälgijad. Seetõttu võib sotsiaalmeedia kaudu peetav dialoog jääda peamiselt ka ühesuunaliseks, kuigi vald on andnud võimaluse kahe-suunaliseks suhtluseks. Kolmanda aspektina toon tulemustest välja selle, et kui elanikul on soov informatsiooni saada, siis loeb ta seda nii paber kandjal kui ka elektroonilistest kanalitest võrdselt. See tähendab, kui valla elanik hangib infot, ei tee ta vahet kanali eelistuses. Võib tunduda, et vald dubleerib erinevatesse kanalitesse infot, kuid sellise info jagamise juures peaks iga valla kodanik info kätte saama – igaüks saab valida endale sobiva kanali.

Tulemustest selgus, et elanikke huvitab pigem oma piirkonna info. Ei saa väita, et elanikud vajaksid mingi valdkonna kohta rohkem infot. Sellest järeldan, et vald on tegevusvaldkondade teavet hästi kommunikeerinud. See, et kultuurivaldkonna kohta tuntakse huvi veidi rohkem, tuleneb sellest, et inimesi kõnetavad kultuurisündmused. Kuid milline huvigrupp märkis kultuurisündmuseid enam, ei saa siin välja tuua, kuna vastaja tüübi uuringut ma ei käsitlenud. Elanik saab alati valla poole pöörduda ja vajalikku teavet juurde küsida. Näiteks on elanikel võimalik esitada teabenõude päring. Jälgisime vallasekretäri perioodil 29.03–08.04, kuidas esitatakse elanike poolt teabenõude päringuid. Eesmärk oli teada saada, kui palju kasutatakse selleks ettenähtud teabenõude vormi. Teabenõudeid tuli sisse sel perioodil kuus tükki, millest vaid kaks esitati teabenõude vormi kaudu. Teised neli olid küll teabenõude päringud, kuid esitati e-kirja teel. Probleem võib seisneda selles, et mõisted „selgitustaotlus“, „märgukiri“ ja „teabenõue“ ei ole

elanike jaoks eristatavad. Seadusega on teabenõue, selgitustaotlus ja märgukiri reguleeritud, kuid valla kodulehel on olemas vaid teabenõude esitamise vorm – järelikult tekib elanikul sellest arusaamatus ja talle ei pruugi need mõisted olla piisavalt selged.

Võrdluses teiste sarnase rahvaarvuga kohalike omavalitsustega, on Elva vald üks rohkemate infokanalitega omavalitsus. Näiteks Harku vallal, rahvaarvuga 15 650 (Statistikaameti..., i.a), on seitse infokanalit (Harku valla teataja, Harku valla veebileht, Harku valla Facebook, Harku valla Youtube, dokumendiregister, VOLIS, valla üldtelefon). Tartu vallal, rahvaarvuga 11 539 (Statistikaameti..., i.a), on seitse infokanalit (Tartu Valla Kuukiri, Tartu valla veebileht, Tartu valla Facebook, Tartu valla äpp, dokumendiregister, VOLIS, valla üldtelefon). Järelikult on Elva valla elanikel võrreldes eelnevalt loetletud valdadega rohkem võimalusi saada infot ja valida selleks endale sobiv kanal. Samuti on neil täna oluliselt rohkem informatsiooni, kui seda oli enne omavalitsuste ühinemist. Tulemused näitavad, et Elva vald on infoandjana loonud mitmeid erinevaid infokanaleid teabe kommunikeerimiseks elanikele, kuid uuringust selgus, et paljude kanalitega ei ole elanikel kokkupuudet. Võimalus on, et elanikud on leidnud endale ühe või kaks infokanalit, mida nad on harjunud kasutama ega tule selle pealegi, et mõne aastaga on vald loonud juurde teisi infokanaleid, mis võivad kasutamise poolest olla mugavamad või info kättesaamise osas kiiremad. Kindlasti mängib siin aga rolli seegi, et vald dubleerib infot eri kanalites ning seetõttu ei soovita kõiki kanaleid kasutada ja on jäänud endale mugavate või sobivate kanalite juurde.

Elva valla üks arengusuundi on kindlasti olemasolevate infokanalite valikute ja nende võimaluste tutvustamine elanikele. Uusi kanaleid ei ole vaja juurde arendada, pigem tuleks kriitiliselt vaadata, kas kõiki infokanaleid on siiski vaja. Infokanalite arvukuse juures tasub välja töötada kommunikatsioonistrateegia, mis aitab rohke info ja kanalite juures selgemini informatsiooni jagada. Samuti tooks see elanikele selguse, mis infot millises kanalis jagatakse. Enne strateegia väljatöötamist võiks antud uuringule eelneada infotarbija- ja infokanali tüübi kombineeritud uuring, mis annab ülevaate, kes ja mis kanalist infot tarbib. Kui vallale on oluline, et eri piirkondades tegutseks piirkondlikud Facebooki grupid, tuleks vajadusel aidata elanikel piirkondades luua ühtne Facebooki grupp, kuhu kommunikatsioonijuht saab infot jagada. Paber kandjal infoleht on elanikule vajalik ja infolehe edaspidisel toimetamisel tuleks mõelda, kuidas teha seda nii, et uudised ei aeguks. Kõuts-Klemm (2020) tõi välja sama probleemi, et omavalitsustel on vaja tegeleda oma teavitustegevuse hea tava väljatöötamisega. Järelikult on sarnane probleem kõikides

omavalitsustes, mida peaks lahendama ühtselt. Kui Elva vald on olnud infokanalite kasutuselevõtmisel üks eeskujusid, siis võiks Elva vald olla teavitustegevuse hea tava väljatöötamisel samuti suunanäitaja.

Minu uurimustöö annab hea ülevaate, milliseid infokanaleid eelistavad Elva valla elanikud eri piirkondades teabe saamiseks, kuid ei too välja, kes on need infotarbijad nendes kanalites. Selleks on vaja teha tulevane uuring infotarbija tüübi alusel infokanalite lõikes. Näiteks on võimalik uurida, missuguse taustaga on erinevad infotarbijad ja kuidas see mõjutab nende kanalivalikut, samuti, milliseid ITK vahendeid kasutatakse jne. Veel võiks järgneda infokanalite sisu uuringud, näiteks kas kõigis infokanalites on ühesugune teave, kui tihti ja millist teavet infokanalitest leida võib jne. Kõik see aitaks vallal oma kommunikatsiooni paremini suunata, juhtida ja planeerida.

Kokkuvõtteks saan öelda, et Elva vald on võtnud kasutusele mitmeid tänapäevaseid infokanaleid, mille teel on elanikel võimalik teavet saada. Analüüsi tulemustes selgus, et elanikud eelistavad peamiselt kolme infokanalit. Peamised infokanalid on paberkandjal Elva valla leht, Elva valla veebileht ja Elva valla Facebooki leht. Kolme infokanali eelistused olid erinevates piirkondades ja ka vanusegruppides. Selgus seegi, et paberkandjal infolehte eelistavad uuringus osalenud valla elanikud kõige enam kõikidest infokanalitest. Uurimistööks valitud meetodid, küsitlusankeet ja intervjuud sobisid töö teostamiseks ning intervjuud andsid analüüsis küsimustikust saadud infole juurde sisukust. Kõikidele töös püstitatud küsimustele sain vastused.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk on anda ülevaade, milliseid infokanaleid eelistavad kasutada Elva valla elanikud teabe saamiseks. Peale haldusreformi, mis toimus 2017. aastal, on Elva vald võtnud kasutusele mitmeid infokanaleid, sh sotsiaalmeediakanaleid. Sellest tulenevalt on uurimistöös üles loetletud kõik Elva valla infokanalid.

Elva vald moodustati kuuest omavalitsusest (Elva linn, Konguta vald, Palupera vald, Puhja vald, Rannu vald, Rõngu vald), igaihel oli enne ühinemist kujunenud välja oma informatsiooni jagamise viis. Ühinemise eel lepiti kokku, et ühtse inforuumi loomiseks kogu vallas toimetatakse posti teel koju tasuta valla infoleht ja kasutuses on valla veebileht. Lisaks avatakse Facebookis ametlik konto nimega „Elva vald“, mille kõrval toimivad aktiivsed piirkondlikud Facebooki grupid. Uuringust selgus, et kõigil piirkondadel ei ole aktiivset Facebooki gruppi, nagu seda ühinemislepingus mõeldud oli.

Täna kasutab Elva vald 11 infokanalit (paberandjal Elva valla leht, Elva valla veebileht, Elva valla ametlik Facebooki leht, Elva valla Instagram, Elva valla Youtube, Elva valla Äpp, Elva valla Nädalakiri, Elva vallavalitsuse Infokiri, dokumendiregister, Elva valla üldtelefon, VOLIS). Seda on oluliselt rohkem, kui esialgu kokku lepiti. Erinevatel huvigruppidel on võimalik rohke infokanali valiku hulgast leida endale meelepärane kanal teabe saamiseks. Infot on võimalik saada nii paberandjal kui ka elektroonilisel teel. Enamus infokanaleid on kättesaadavad interneti teel kasutades arvutit, nutiseadet vms, vaid üks nendest kanalitest on paberandjal. Vallavalitsusel ei ole küll välja töötatud konkreetset kommunikatsioonistrateegiat, kuid kommunikatsioonijuhil on väga selge viis ja nägemus, kuidas infot jagada ja mis kanalit info edastamiseks kasutada.

Elanike infokanalite esikolmik teabe saamiseks on paberandjal Elva valla leht, Elva valla veebileht ja ametlik Elva valla Facebooki leht. Nende kanalite kasutatavus elanike hulgas on teiste

kanalite ees vähemalt kolmekordne. Peamiselt loetakse oma piirkonna infot ja vähem tuntakse huvi spordivaldkonna tegevuste kohta. Samuti selgusid uurimistöös aspektid, mida vallaelanikud oluliseks pidasid. Elanikud soovivad olla kaasatud valla tegevustesse, nad loevad uudiseid nii paberikandjal kui ka elektroonilistest kanalitest ning paberikandjal uudised ei tohi olla aegunud. Vallavalitsusel on välja töötatud väga häid infokanaleid, kuid elanikud ei ole neid mingil põhjusel laialdaselt kasutusele võtnud. Vähe on kasutust leidnud Elva valla äpp, mille sisu rahulolu hinnati kõige kõrgemalt. Samuti on väga vähe inimesi liitunud uudiskirja listiga, mille kaudu saab liituja e-aadressile Elva valla teavet jooksvalt (sisaldab kõiki vallavalitsuse teateid ja uudiseid). Selle kanali kohta ei antud ühtegi negatiivset hinnangut, mida esines teiste kanalite puhul. Arvestades kõiki asjaolusid, siis on tulevikus paberil infolehe ja veebilehe kõrval väärilised infokanalid Elva valla äpp ja elanike liitumine uudiskirja listiga, mis vajavad täna veel elanike hulgas tutvustamist. Elva vallal ei ole vaja arendada juurde uusi infokanaleid, vaid pigem on vaja teha strateegilisi otsuseid, kuhu kommunikatsioon suunata.

Kokkuvõtteks saab öelda, et omavalitsuste ühinemiseelsed kokkulepped informatsiooni edastamiseks elanikele täideti ja isegi ületati. Teabe jagamiseks on loodud mitmeid tänapäevaseid infokanaleid, mida elanikud saavad kasutada vastavalt oma soovidele ja eelistustele.

SUMMARY

Informational channels used by the citizens of Elva Municipality

The aim of this study is to give an overview of which informational media channels the citizens of Elva municipality prefer to use to stay informed, as well as which channels the municipality of Elva use to keep inform the people. After the ‘haldusreform’ (merging of the municipalities) in 2017, Elva municipality started to use several informational channels, including social media. This study analyses all forms of media used by the municipality.

Elva municipality was formed of six municipalities (City of Elva, Konguta municipality, Palupera municipality, Puhja municipality, Rannu municipality, Rõngu municipality). Over time each of them had developed their own different ways of sharing information with their citizens. Before merging, it was agreed that one single information space is created and citizens will receive an Elva municipality newspaper free of charge delivered to their home, and the website will be also updated regularly. In addition, a Facebook page called ‘Elva municipality’ will be created, alongside separate Facebook groups for each joining municipality. The study found that each joining municipality does not have an active Facebook group as it was intended during the joining process.

Today Elva municipality uses eleven informational media channels (Elva newspaper, Elva website, Elva Facebook page, Elva Instagram page, Elva Youtube, Elva app, Elva weekly paper, Elva municipality infoletter, document register, Elva municipality phone number, VOLIS). This is more than the original agreement. Due to the wide variety of information channels, citizens can choose the most suitable channel for them to receive information from. Information can be received both via online and offline channels, the majority of which are online and thus reachable via a computer or a smartphone, only one of them is offline. Elva municipality has yet to settle on a concrete communication strategy although the Head of Communication has a very clear way and vision on how to share information and which communication channels to use to share information. The citizens’ top three favoured information channels are Elva municipality

newspaper, Elva municipality website, and Elva municipality Facebook page. Compared to other channels, these three are used almost three times as much. Mainly people read information about their region and are less interested about sports news. In addition, the study found three important aspects which the citizens of the municipality find important. This includes being involved in the municipality's decision-making, reading positive local stories, and making sure the newspaper content is not out of date. The municipality has developed several good informational channels, but citizens have not widely adopted them. Elva municipality app rarely used despite scoring the highest in the satisfaction rating. Similarly, very few people have subscribed to the newsletter list where subscribers receive information on a consistent basis. This informational channel did not receive any negative ratings where other channels have. All things considered, alongside the newspaper and website, the app and newsletter are also worthy mediums for receiving information, but they need to be promoted more in the community. Elva municipality does not need to develop more informational channels alongside the existing ones, but rather they need to make strategic decisions as to where they should communicate.

Before the merging of the municipalities, the agreements made in regards to sharing information were fulfilled and even overdelivered. In order to share information, several modern information channels were created that citizens can use according to their wants and needs.

KASUTATUD KIRJANDUS

Avaliku teabe seadus (01.04.2019). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 12.02.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032011010?leiaKehtiv>

Avaliku teabe seaduse üldjuhend (09.2016). *Andmekaitse Inspektsioon*. Kasutatud 12.02.2021, https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/avaliku_teabe_seaduse_uldjuhend.pdf

Beilmann, M., (2020). Küsitlusuuringud. M. Beilmann, A. Roots ja K. Rootalu (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/k%C3%BCsitlusuuringud>

Berger, J. B., Hertzum, M., ja Schreiber, T. (2016). Does Local Government Staff Perceive Digital Communication with Citizens as Improved Service?. *Government Information Quarterly*, 33(2), 258-269. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2016.03.003>

Bonsón, E., Royo, S., ja Ratkai, M. (2017). Facebook Practices in Western European Municipalities: An Empirical Analysis of Activity and Citizens' Engagement. *Administration & Society*, 49(3), 320-347. <https://doi.org/10.1177/0095399714544945>

Cruickshank, P. ja Hall, H. (2020). Talking to Imagined Citizens? Information Sharing Practices and Proxies for E-participation in Hyperlocal Democratic Settings. Kasutatud 12.02.2021, <http://informationr.net/ir/25-4/paper880.html>

Datareportali kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 21.05.2021, <https://datareportal.com/reports/digital-2021-estonia>

Edelmann, N. (2017). *Online Lurking: Definitions, Implications, and Effects on E-participation*. TTÜ Press. <http://doi.org/10.13140/RG.2.2.21750.70725>

Eesti Linnade ja Valdade Liidu kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 21.05.2021, <https://www.elvl.ee/>

E-governance Academy kodulehekülg. (2018). Kasutatud 18.04.2021, <https://ega.ee/et/project/avatud-valitsemise-partnerlus-kohalikes-omavalitsustes/>

Elva valla arengukava 2020–2025 ja eelarvestrateegia 2019–2022. (2020). Kasutatud 12.05.2021, <https://www.elva.ee/434>

Ettepanekud avatud valitsemiseks Elva vallas. (2017). Kasutatud 12.02.2021, <https://www.elva.ee/ulevaade-avatud-valitsemine>

Fox, Z. E., Williams, A. M., Blasingame, M. N., Koonce, T. Y., Kusnoor, S. V., Su, J., ...Giuse, N. B. (2019). Why Equating All Evidence Searches to Systematic Reviews Defies Their Role in Information Seeking. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 107(4), 613. DOI: [dx.doi.org/10.5195/jmla.2019.707](https://doi.org/10.5195/jmla.2019.707)

Haldusreformi kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 10.02.2021, <https://haldusreform.fin.ee/haldusreformi-seadus/haldusreformi-eesmargid-ja-ajakava/>

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (17.10.2020). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 12.02.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/1048161?leiaKehtiv>

Kond, R. (2020). *Lätis lähevad uuest aastast omavalitsuste ajalehed keelu alla.* Kasutatud 12.05.2021, <https://www.err.ee/1222783/latis-lahevad-uuest-aastast-omavalitsuste-ajalehed-keelu-alla>

Kruzmetra, Z., Bite, D. ja Kronberga, G. (2018, January). Government-Citizen Communication in Rural Municipalities in Latvia. In *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings* (No. 48). DOI 10.22616 / ESRD.2018.080

Kõuts-Klemm, R. (2020). *Ragne Kõuts-Klemm: ajakirjandus ja omavalitsuste infolehed.* Kasutatud 12.05.2021, <https://www.err.ee/1027786/ragne-kouts-klemm-ajakirjandus-ja-omavalitsuste-infolehed>

Lee, H., Law, R. ja Luk, C. (2015). The Effect of Information Channel on Information Source Selection: Students' Information Search. *Tourism Analysis*, 20(2), 143-158. DOI: <http://dx.doi.org/10.3727/108354214X14146846679367>

Lielpēters, E. (2019). Engaging Citizens in the Decision-Making Process. Opportunities of Digital Democracy in Latvia. *Regional Formation & Development Studies*, 29(3). DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v29i3.1994>

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodulehekülg. (2021). Kasutatud 12.05.2021, <https://www.mkm.ee/et/eesmargid-tegevused/infouhiskond/digiuhiskonna-arengukava-2030>

Malinen, S. (2015). Understanding User Participation in Online Communities: A Systematic Literature Review of Empirical Studies. *Computers in Human Behavior*, 46, 228-238. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.004>

Metallo, C., Gesuele, B., Guillamón, M. D. ja Ríos, A. M. (2020). Determinants of Public Engagement on Municipal Facebook Pages. *The Information Society*, 36(3), 147-159. DOI: 10.1080/01972243.2020.1737605

Mäeltsemees, S., Sepp, T., Võigemast, J., Läns, A., Kasuri, O., Ludvig, S., Silberg, U., Laius, A., Lõhmus, M., Milt, T., Eevel, I. ja Iila, M. (2015). *KOV volikogu liikme käsiraamat*. Tallinn: Vali Press OÜ.

Omavalitsuste teavitustegevus valdade ja linnade infolehtedes. (2018). Kasutatud 12.02.2021, <https://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2474/language/et-EE/Default.aspx>

Open Government Partnership'i kodulehekülg. (2021). Kasutatud 12.05.2021, <https://www.opengovpartnership.org/our-members/>

Pankratjeva, V. (2018). *Kodanike kaasamine kohaliku omavalitsuse otsustusprotsessi Narvas*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, kohaliku omavalitsuse korralduse õppekava. Kasutatud 12.02.2021, https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/62324/pankratjeva_viktoria.loputoo.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rahandusministeeriumi kodulehekülg. (2017). Kasutatud 10.02.2021, <https://www.rahandusministeerium.ee/et/kaasamine-osalemine/kaasamine-osalemine>

Riigikantselei kodulehekülg. (2021). Kasutatud 12.05.2021, <https://riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/avatud-valitsemise-partnerlus>

Rämmar, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, V. Kalmis, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/valimid>

Saks, K., Maimets, T., Tamm, R., Uiibo, R., Pääsuke, M., Tuviste, T., Soots, A., Sakkeus, L., Tambaum, T., Medar, M., Tulva, T. Ja Murov, A. (2016). *Gerontoloogia: õpik kõrgkoolidele*. Kasutatud 12.05.2021, https://ellu.keskraamatukogu.ee/reader-preview?book_id=104214

Statistikaameti kodulehekül. (i.a). Kasutatud 12.05.2021, <https://www.stat.ee/>

Zavattaro, S. M., French, P. E. & Mohanty, S. D. (2015). A Sentiment Analysis of US Local Government Tweets: The Connection Between Tone and Citizen Involvement. *Government Information Quarterly*, 32(3), 333-341. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.03.003>

Virkus, S., Lepik, A., Uverskaja, E., Reimo, T., Metsar, S., Ruusalepp, R., Möldre, A., Laurits, M. (2017). *Infoteadused teoorias ja praktikas*. Tallinn: TLÜ Kirjastus.

Väljataga, T. (2019). *Andmete kogumine ja analüüs*. Kasutatud 10.02.2021, <https://lyitmagister.files.wordpress.com/2019/06/5-kontaktpacc88ev-andmete-kogumine-ja-analucc88ucc88s.pdf>

Ühinemisleping (14.12.2016). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 10.02.2021, <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4171/2201/6043/Yhinemisleping.pdf#>

LISAD

Lisa 1. Küsimustik valla elanikele

Tere hea küsimustikule vastaja!

Olen Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonna infokorralduse üliõpilane Piibe Koemets ja kirjutan lõputööd teemal "Elva valla elanike poolt kasutatavad infokanalid avaliku teabe saamiseks". Küsimustikule vastamine aitab välja selgitada, milline on Elva valla elanikuinfovajadus ja milliseid infokanaleid Elva valla elanik kasutab selleks, et saada teavet valla tegevuse kohta. Infovajadus on igal inimesel personaalne ning info saamise viis on erinev. Erinevateks info saamise viisideks on erinevate infokanalite kasutamine. Infokanal on info saamise ja edastamise vahend. Küsimustikus on 12 küsimust ja täitmine võtab aega 5 - 10 minutit. Küsimustikule vastamine on anonüümne.

Oluline info küsimustiku täitmise!

Sotsiaalmeediakanalis Facebook on Elva nimega kolm Facebooki lehte.

Elva vald - ametlik leht, mis on loodud Elva valla poolt, <https://www.facebook.com/elvavald>

Teised on grupid:

Elva vald - grupp on loodud kogukonnaliikmete poolt, <https://www.facebook.com/groups/715421958523718>

Elva - grupp on loodud kogukonnaliikmete poolt, <https://www.facebook.com/groups/elvagrupp>

Head küsimustikule vastamist!

Piibe Koemets

piibe.koemets@gmail.com

Küsimustikus on 12 küsimust

I. Elva valla elanike infovajadused.

1. Milliste valdkondade info vastu tunnete huvi Elva valla erinevates infokanalites, v.a Elva valla leht (paberandjal). Valida võib üks kuni mitu vastusevarianti.

Kogu Elva valla info
Oma piirkonna info
Haridusvaldkonna info
Sotsiaalvaldkonna info
Kultuurivaldkonna info
Spordivaldkonna info
Elamu- ja kommunaalmajanduse valdkonna info
Vallajuhtimine
Teated ja kuulutused
Ei tunne huvi
Muu (palun täpsustage)

2. Millist valdkondade informatsiooni Te soovite lugeda Elva valla lehest (paberandjal). Elva valla leht edastatakse Elva valla elanikule kaks korda kuus posti teel koju. Valida võib üks kuni mitu vastusevarianti.

Kogu Elva valla info
Oma piirkonda info
Haridusvaldkonna info
Sotsiaalvaldkonna info
Kultuurivaldkonna info
Spordivaldkonna info
Elamu- ja kommunaalmajanduse valdkonna info
Teated ja kuulutused
Ei loe Elva valla lehte
Ei saa posti teel Elva valla lehte
Muu (palun täpsustage)

II. Elva vallas kasutatavad infokanalid.

3. Milliseid infokanaleid olete regulaarselt siiani kasutanud Elva vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks? Valida võib üks kuni mitu vastusevarianti.

Elva valla leht (paberkandjal)
Elva valla veebileht
Elva valla Facebook (ametlik)
Elva valla Instagram
Elva valla äpp
Elva valla Youtube
Elva valla Nädalakiri
Olen tellinud oma e-aadressile Elva vallavalitsuse uudiskirja
Elva vallavalitsuse dokumendiregister
VOLIS
Olen esitanud teabenõude
Isiklik kontakt Elva vallas
Pereliige, töökaaslane, naaber
Valla üldtelefon
ei kasuta ühtegi Elva valla infokanalit
Muu (palun täpsustage)

4. Palun hinnake, kuidas olete rahul informatsiooni saamisega Elva valla tegevuse kohta läbi erinevate infokanalite? Palun hinnake skaalal 1 kuni 5, kus 1 tähendab „kõige vähem rahul“ ja 5 „kõige rohkem rahul“. Palun hinnake kõiki kanaleid.

	1	2	3	4	5	Pole võimalik kasutada	Pole kunagi kasutanud
Elva valla leht							
Elva valla veebileht							
Elva valla Facebook (ametlik)							
Elva valla Instagram							
Elva valla äpp							
Elva valla Youtube							
Elva valla Nädalakiri							
Olen tellinud oma e-aadressile Elva vallavalitsuse uudiskirja							
Elva vallavalitsuse dokumendiregister							
VOLIS							
Esitan teabenõude							
Isiklik kontaktisik Elva vallas							
Pereliige, töökaaslane, naaber							
Valla üldtelefon							

5. Palun reastage tähtsuse järjekorras, milliseid infokanaleid Te eelistate Elva valla informatsiooni saamiseks, lohistage need paremale lahtrisse. NB! Palun lohistage ainult need infokanalid, mida kasutate. Näiteks, kui kasutate nimekirjast kahte infokanalit, siis palun lohistage vaid kaks infokanalit teise lahtrisse, kui kasutate kolm, siis lohistage kolm infokanalit jne.

Elva valla leht
Elva valla veebileht
Elva valla Facebook (ametlik)
Elva valla Instagram

Elva valla äpp
 Elva valla Youtube
 Elva valla Nädalakiri
 Tellitud Elva valla Uudiskiri e-aadressile
 Elva vallavalitsuse dokumendiregister
 VOLIS
 Esitan teabenõude
 Isiklik kontaktisik Elva vallas
 Saan info naabri käest
 Ei kasuta ühtegi eelpool toodud infokanalit
 muu (palun täpsustage)

6. Kui olete esitanud Elva vallale teabenõudeid, siis palun valige millise valdkonna kohta teabenõudeid esitasite? Valida võib mitu vastusevarianti.

Sotsiaal
 Haridus
 Kultuur
 Elamu- ja kommunaalmajandus
 Planeeringud- ja maaküsimused
 Ei ole esitanud
 Ei oska vastata, kuna ei tea millega on tegemist
 Muu (palun täpsustage)

7. Palun märkige, millistes sotsiaalmeedia kanalites Te Elva valla kohta informatsiooni jälgite või otsite. Palun hinnake kõiki kanaleid.

	Jälgin postitusi	Ei jälgi postitusi	Ei ole kunagi seda infokanalit kasutanud	Pole võimalust kasutada, kuna puudub arvuti, nutiseade, internet vms
Elva valla Facebook (ametlik)				
Elva valla Instagram				
Elva valla Youtube				
Elva valla äpp				

8. Kuidas Te käitute, kui loete sotsiaalmeediakanalites Elva valla postitusi? Palun valige üks vastusevariant.

Jälgin postitust ja mõnikord kommenteerin
Jälgin postitust kuid ei kommenteeri
ei tunne huvi postituse vastu

9. Milline sotsiaalmeediapostitus Elva valla kohta paneks Teid kaasa rääkima või postitust kommenteerima?

Valida võib mitu vastusevariant.

Positiivse sisuga uudised
Negatiivse sisuga uudised
Pildi, video vms lisamisel postitusele
Kommenteerin harva
Ei kommenteeri kunagi
Muu(palun täpsustage)

III Vastaja profiil.

1. Palun märkige Facebookis loodud Elva piirkonna gruppide nimekirjast need grupid, millistega olete liitunud. Validu võib mitu vastusevarianti. Need grupid ei ole loodud Elva valla poolt.

Elva
Elva vald
Konguta
Märgatud Rõngus
Palupera piirkonna noored
Positiivne Elva
Rannu uudised
Rõngu
Muu(palun täpsustage)

2. Teie vanus.

kuni 19
20 – 39
40 – 59
60 – 79
80 kuni

3. Millises piirkonnas on Teie elukoht Elva vallas.

Elva linn
Konguta
Palupera
Puhja
Rannu
Rõngu
ei ela Elva vallas

Aitäh küsimustiku täitmise eest!

Uuringu tulemusi ja lõputööd saab lugeda DSpace'i keskkonnast alates 1. juulist 2021 aastal.

Heade soovidega
Piibe Koemets

Lisa 2. Intervjuu kava kommunikatsioonijuhiga

Sissejuhatus

1. Palun rääkige, kuidas Teist sai Elva valla töötaja?
2. Tooge palun näide, milline on Teie tüüpiline tööpäev?

Kommunikatsioonist üldiselt

3. Milliseid infokanaleid Elva vald kasutab informatsiooni jagamiseks?
  - a) Millised on nendest kõige olulisemad?
  - b) Miks?
4. Millised muudatused on infokanalite osas toimunud pärast valdade ühinemist?
  - a) Tooge palun näiteid (on kanaleid, mida enam ei kasutata, midagi tuli juurde jne)

Valla kommunikatsioonistrateegia infokanalite osas

5. Millest sõltub infokanali valik informatsiooni jagamisel?
  - a) Kirjeldage Elva valla kommunikatsioonistrateegiat?
6. Elva vallal on kasutuses mitmeid infokanaleid, mis on Teie arvamus, kui teadlikud on vallaelanikud valla kasutatavatest infokanalitest?
  - a) Kui palju ja milliseid kasutatakse vallaelanike poolt?
  - b) Miks just neid?
7. Teie hinnangul, kuidas on keskmine vallaelanik Elva valla infoga kursis?
8. Kui palju tuleb informatsiooni andmisel arvestada erinevate huvigruppidega?
  - a) Millised on peamised huvigrupid?
  - b) Erinevad piirkonnad?
9. Mida arvate Teie, millise valdkonna informatsioonist on vallaelanikud peamiselt huvitatud?
10. Kui tihti antakse vallaelanike poolt tagasisidet, sh postituste kommentaarid, sotsiaalmeedias Elva valla tegevustele?

Lõpetamine

Soovite veel midagi juurde lisada, mis jäi mul küsimata?

Kui mul tekib veel küsimusi, kas ma võin uuesti ühendust võtta?

Aitäh!

Lisa 3. Intervjuu kava vallasekretäriaga

Sissejuhatus

1. Palun rääkige, kuidas Teist sai vallaametnik?
2. Tooge palun näide, milline on Teie tüüpiline tööpäev?

Avalikust teabest üldiselt

3. Millist avalikku teavet vallaelanikud peamiselt küsivad?
4. Milliseid infokanaleid Elva vald kasutab teabe jagamiseks?
  - a) Millised on nendest kõige olulisemad?
  - b) Miks?
5. Millised muudatused on infokanalite osas toimunud pärast valdade ühinemist?

Tooge palun näiteid (on kanaleid, mida enam ei kasutata, midagi tuli juurde jne)

Teabenõuete esitamine Elva vallavalitsusele

6. Milliste kanalite kaudu peamiselt teabenõudeid esitatakse?
7. Kuidas Teile tundub, mis valdkonda kõige rohkem teabenõuded puudutavad?
  - a) Mis võiks olla selle põhjuseks Teie arvates?
  - b) On Teie arvates mõni võimalus kuidas seda muuta?
8. Milliste teemade osas tehakse suulisi teabenõudeid?
9. Kui sageli küsitakse teabenõudega infot, mis on avalikult mõne valla infokanali kaudu kättesaadav?
  - a) Mis võib olla selle põhjuseks?

Lõpetamine

10. Soovite veel midagi juurde lisada, mis jäi mul küsimata?
11. Kui mul tekib veel küsimusi, kas ma võin uuesti ühendust võtta?

Aitäh!

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Piibe Koemets,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose

Elanike infokanalite eelistused teabe saamiseks Elva valla näitel,

mille juhendaja Maris Männiste,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Piibe Koemets

05.06.2021